

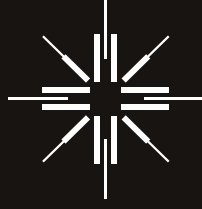

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
Şehir ve Bölge Planlama
Bölümü
Özel Sayısı

<http://web.iyte.edu.tr/arch/city/>

Research Highlights

Yıl: 2013 Sayı: 3

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ

Research Highlights

ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
ÖZEL SAYISI

İçindekiler

Önsöz	3
Genel Bilgiler	4
Altyapı	7
Araştırmalar	8
İçimizden	30

Önsöz

Doç. Dr. Yavuz Duvarcı
Şehir ve Bölge Planlama Bölüm Başkanı

Bu ön yazıda genel olarak şehir ve bölge planlama bölümü ve İYTE'deki bölümümüzün topluma katkıları hakkında biraz bilgi vermek istedim.

Bir mekan mesleği (land profession) olan Şehir ve Bölge Planlama, özünde toplumbilime (sosyoloji) yakın bir dal olarak, en fazla "disiplinlerarası" özelliklere sahip bir meslek alanıdır. Temelde, (1) insan yaşamı, ve (2) insanların yaşam alanları ile ilgili her türlü bilgiyi değerlendirir. İnsanın "doğal" ekosistemi olan kentsel yerleşimlerle ilgilidir.

İYTE'nin ilk kuruluş aşamasından beridir var olan, uzun yıllardır hizmet ettiğim bölümümüzün, üniversitemizin en sosyal ve diğer teknik bölümlerle kıyaslandığında en "soft" bölümü olduğu, ve bu nedenle de entellektüel bir boyut kattığına inanıyorum. Bu anlamda da, -teknik görüntüyü kırması anlamında- önemli bir fonksiyon üstlenmektedir. Bu yüzden bunu bir dezavantaj olarak değil, tersine İYTE açısından avantaj olarak görüyorum (Japonya'da İYTE gibi teknik üniversitelerin özellikle de rijiditeyi kırmak için müzik okulu, edebiyat, tarih, filoloji, ve sosyal bilimler gibi 'humanities' bilimlere kampüslerinde yer verdiklerini hatırladım, ve oldukça "renk" kattıklarını söyleyebilirim). Elbette ki, diğer bilim dallarının ve mühendisliklerin yaşamın "kesin" bilinenlerine yönelik araştırmaları ve katkıları olmaktadır. Bilimin temel misyonu öncelikle kesin ölçülebilirlerle başlamalı. Ancak, yaşamın aynı zamanda bu bilinebilen pozitif, ölçülebilir tarafları yanında daha soyut ve belirsiz yönleri, yahut zor ölçülebilir, test edilebilir yönleri de var, ve bir şekilde bu yönlerine dair de çalışmalar yapmak gerekli. Kısacası evrende her şey kesin matematik değil, bu ölçülebilir olamamaktan ziyade olguların kaotik yapısından kaynaklı da olabilir. Özellikle de işin içine insan faktörü giriyorsa..

Şehir ve Bölge Planlama alanı bu bakımdan oldukça ilginç bir yerde durmakta; tüm bilimlerden gelen bilgiyi kullandığı gibi, kesin bilinebilirlerle kesin olamayan belirsizlikler arasında kalan bir ara (veya, "alacakaranlık") alandadır; yaşamın hem deterministik yönlerine ilişkin, hem de belirsizlik içeren "insani" yönlerine ilişkin.. Hem fizik mekan boyutu, hem sosyo-ekonomik, politik boyutları var. Buna ayrıca, planlama yapmak için fazlasıyla belirsizlikler içeren geleceğin kestirimi konusu da eklenmelidir. En çok da insanın kendisi ile, eylemleri ve gereksinimleri ile, diğer bilimlerin olduğundan daha fazla ve doğrudan ilgilidir. Bu özel konumundan ötürü, bir "bilim dalı" olup olmadığının halen tartışılabilir doğaldır, ancak, sonuçta insanın "daha mutlu, müreffeh, ve doğayla barışık" çevreler içinde yaşaması için çalışmalar yapan yararlı bir "uğraşı"dır (Burada, Şehircilik ilgi alanı için, aslında bir "teknik"dir yorumunu getiren Adile Avar Hoca'ma gönderme yapmadan geçemeyeceğim.). Bilindiği gibi, "techné" Yunanca'da kök bir kelime olup, bilimden ziyade bir "uğraşı" (bir işin nasıl mükemmel yapılabileceği üzerine disiplin, sanat veya zanaat) demektir.

Tüm bireylerin mutluluğunu, kamu yararı ilkesi temelinde toptan bir bakış ile ele alan, kentsel arazi kullanıcılarının doğru oranlarda, doğru yer seçimleri ile, ve birbirleri arasında en optimum bağlantıları kurmaya çalışarak (ulaşım maliyetlerini en aza indirmek gibi örneğin), belli esasları oluşturmaya gayret eder. Sanırım geç de olsa sonunda farkına vardığımız şey, çözümlerin mutlaka genelleme ile değil, "yer" özelinde belirlenmesi gerektiğidir. Ancak, çok-kriterli değerlendirmelerde optimizasyonu elde ederken (ki buna "planlama" diyoruz), doğanın ve mevcuttaki (ve geçmişteki) korunması gereken değerlerin de varlık haklarını gözeterek yapmak durumundadır. Tekrar vurgulamak gerekirse, Şehir ve Bölge Planlama öncelikle, tüm diğer bilimlerin amacında da olduğu gibi, insan içindir. Sonuçta, bilim de sırf kendisi için değil, insanlar için var olmaktadır. Tüm bilimler tüm insanlığın ortak yararına, ancak özellikle de kendi ülkemizin kalkınmasında, teknolojik güç yarışında bazı alanlar bilim politikaları çerçevesinde öncelikli olmak durumundadır. Öyleyse, hepimiz ortak bir amaç için uğraşyoruz. Biz de, yarışabilir olmak, ve kaliteli bir eğitim için mutlaka bir fark yaratmak gereklidir düşüncesindeyiz.

Modern planlama ve tasarım anlayışında evrensellik vurgusu varken, bugünün modernite-sonrası anlayışında bu, yerellik ve özgünlük vurgusuna doğru evrilmiştir. Artık standartları her yere aynen uygulamanın anlamı yoktur -bazı istisnalar hariç-. Çünkü, her yer biriciktir (unique), ve her yerin benzer mekanlara dönüşmesini istemiyor, "aynılaşmaya" aracı olmak istemiyoruz. Diğer bilim alanlarındaki gibi deney sonuçları her yerde aynı çıkmıyor!. O yüzden, planlaması düşünülen bir yer için birebir yerinde veri toplanmakta, ve o yere özgün çalışma yapılmaktadır. Yerelde başarılı olmak için ise o yerin mevcut ve geçmişinden gelen değerlerinden beslenmek zorundayız. Başka yerlerin sonuçlarından ders alırız ancak, değerlerini kendi alanlarımıza aynen aktaramayız (veya aktarmamalıyız).

İşte bu fark yaratma ve insan-odaklı amaca hizmetle, ve bu bilinçle bölüm olarak İYTE, Şehir ve Bölge Planlama kadromuz eğitimde her zaman insanı ve çevreyi, insan-çevre uyumunu baz almış, Mimarlık Bölümü ile işbirliği içerisinde bir eğitim müfredatı uygulamayı, fakat daha fazla sinerji yaratmak için diğer disiplinlerle de birlikte çalışmalar yapmayı, interdisipliner yapıda bir eğitimle fark yaratmayı kendisine misyon edinmiştir. Bugün, mezunlarımız iş piyasasında aranan elemanlar olmuştur. Bu hedef doğrultusunda, önemli proje ve araştırmalara da imza atmaya devam etmektedir; başta kampüsümüzün gelişimine olmak üzere, yakın çevresine ve İzmir bölgesine katkı sunmaya gayret etmiş (ilerleyen sayfalarda bu örnekleri göreceksiniz), ve edecektir. Bu fark, araştırmada yayın artışında, eğitimde ise, özellikle çeşitli çizim ve gösterim tekniklerini kullanan kentsel tasarım çalışma ve ürünlerinde kendini göstermeye başlamıştır. Bu farkı yaratan tüm hocalarımıza, ve araştırma görevlilerimize ayrı ayrı teşekkür ederim.

Genel Bilgiler

Research Highlights

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

İYTE'de Şehir ve Bölge Planlama

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 160 lisans öğrencisi, 40 lisansüstü öğrencisi (24 doktora ve 16 yüksek lisans öğrencisi), 14 tam zamanlı fakülte üyesi, 2 uzman ve 11 araştırma görevlisi ile eğitim faaliyetlerini sürdürmektedir.

Bölüm yerel belediyeler ve koruma kurumlarıyla işbirliği içinde projeler geliştirerek üniversite sermayesine katkı sunmaktadır. Lisansüstü öğrenciler fakülte tarafından yürütülen bu projelerde rutin olarak yer almakta, dört yıllık lisans öğrencileri ise gerçek hayattaki bu türden projelere katılım konusunda özendirilmekte, katkı sunmalarının yolları açılmakta, bu deneyimlerden bilgi edinmekte ve böylece kendi yaşam alanlarının dönüşümüne aktif olarak katılmaktadırlar.

Dört yıllık lisans eğitimi Şehir ve Bölge Planlama Lisans Diploması sunmaktadır. Eğitim programı şehir planlama disiplininin profesyonel eğitiminin temellerini oluşturmakta, bunun yanı sıra beşeri bilimlerden bilim ve teknoloji alanına kadar geniş bir yelpazede üniversite eğitimi tamamlanmaktadır.

Lisans diploması aldıktan sonra öğrenciler, gerekli önkoşulları sağladıkları ve programa kabul edildikleri durumda Şehir Planlama veya Kentsel Tasarım Yüksek Lisans programlarına başvurarak planıcı veya tasarımcı olarak uzmanlaşabilmektedir. Her iki Yüksek Lisans programı da Doktora Programına kabul edilme niteliği sağlamaktadır.

Tasarım Stüdyoları tasarım bilgisi, algısı ve becerisinin gelişiminde temel araçtır. Bu nedenle tasarım stüdyoları kuramları, yöntemleri ve teknikleri kent planlama pratiği ile ilişkilendirilerek oluşturulmuştur. Tasarım Stüdyoları tarihi alanların korumasından canlandırmaya, kent merkezlerinin yeniden yapılanmasına, sanayi bölgelerinin oluşum ve biçimlendirilmesine, kentin çöküntü bölgelerinin yenilenmesine kadar geniş bir çalışma alanı ve çalışma konuları sunmaktadır. Özel olarak, proje çalışmaları çalışma alanında bulunan yerel kamu ve özel sektör aktörleriyle işbirliği içinde gerçekleştirilmektedir. Bu işbirliği hazırlanan projelerde gerçekçilik ve ilgililiğin artmasını ve öğrencilerin kentsel tasarım pratiğini daha iyi anlamalarını sağlamaktadır.

Vizyon, Misyon ve Eğitim Hedefleri

Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, lisans eğitimi ve yüksek lisans ve doktora programlarının dahil olduğu lisansüstü seviyesinde eğitim vermektedir. Yüksek lisans seviyesinde "Kentsel Tasarım" ve "Şehir Planlama" olmak üzere iki programı, doktora seviyesinde ise "Şehir Planlama" programı mevcuttur. Bölümümüzün ana misyonlarından birisi, kentsel alanlara, doğal ve tarihi alanlara ve kültürel süreçlere duyarlı; teorik ve teknik anlamda planlama ilke ve esaslarına uygun mesleki bilgi ve beceriye sahip; ileri teknolojik bilgi ile donatılmış; araştırmacı ve tasarımcı bilgi ve becerileri gelişmiş; problem çözme yetenekleri ön plana çıkmış ve meslek etiğiyle donatılmış geleceğin şehir plancılarını yetiştirmektir. Bölümümüz, Mimarlık Fakültesi bünyesindeki diğer bölümlerle (Mimarlık, Endüstri Ürünleri Tasarım, Mimari Restorasyon Bölümleri) beraber olmayı eğitimsel açıdan bir avantaj olarak görerek, eğitim-öğretim planını bunun etrafında şekillendirmiştir.

Mimarlık ve kentsel tasarım alanlarının çeşitli başlıklarını da harmanlayan eğitim müfredatı ile özellikle öğrencilerin alt ve üst ölçek mekan anlayışlarını geliştirmeyi ve kent planlaması konularını üç boyutta irdeleyerek ele alma kapasitelerini arttırmayı hedeflemektedir. Bu misyon ve vizyon etrafında gelişen bölüm programlarımız, Türkiye'deki diğer şehir ve bölge planlama bölümlerinden farklılaşmaktadır. Diğer bir misyonumuz ise kurumların toplumsal sorumluluklarına ilişkindir. Günümüz Türkiye'sinde planlama pratiğini, sadece alt ölçekli planlama uygulamalarıyla değil ancak üst ölçekli planlama strateji ve uygulamalarıyla da birlikte hareket ederek gerçekleştirme sorumluluğu bulunmaktadır. Bu hedef gereği bölümümüz, özellikle yerel ekonomik, sosyal ve sivil toplum örgütleriyle birlikte çalışarak toplumsal kalkınmaya katkı sağlayacak, doğal ve kültürel değerlerimizi korumaya ve gelecek kuşaklara aktarmaya yönelik projeler üretmek; benzeri projelerde katılımcı veya yönetici olarak görev alarak bu tür toplumsal sorumluluklarını yerine getirmeyi de kendine misyon edinmiştir.

Bu misyon ve vizyon etrafında gelişen Şehir ve Bölge Planlama Lisans Programının amacı, öğrencileri planlamanın çeşitli alanlarında profesyonel düzeyde kariyer edinmeleri için eğitmek; planlama alanına dair temel bilgilerin yanında, alan içindeki farklı görüş, sorunsal ve yaklaşımları bilen öğrenciler yetiştirmektir. Özellikle, öğrencilerin tasarım bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik olan Tasarım Stüdyo

dersleri, kent planlamasının uygulamasına yönelik teori, yöntem ve teknikleri harmanlamaktadır.

Bölümümüzün yüksek lisans programları, mevcut ve gelecekteki kent sorunlarına dair çözümler üretebilen uzmanlar yetiştirmek için, öğrencilerine programların içinde uzmanlaşabilecekleri konu alanları sunar. Şehir Planlama Yüksek Lisans Programı ayrıca, öğrencilerinin bilimsel araştırma yapabilme bilgi ve becerisine ve eleştirel düşünce biçimine sahip olması yönünde gelişmiştir. Mezunlar, planlamanın—ulaşım planlaması, çevre planlaması, ve tarihi koruma gibi—çeşitli uygulama alanlarında iş bulabilecekleri gibi, akademik kariyer yapmak üzere doktora programlarına da başvurabilirler. Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programı, öğrencilerinin kentin fiziksel mekanlarını anlamalarına yönelik bilgi ve becerilerini geliştirirken, kent planlama ve tasarım süreçlerini çözümlenebilir ve mekana yönelik duyarlı uygulama projeleri üretmelerini teşvik eder. Bunun için, öğrenciler mekansal ve sosyal teorilerin yanında, problem-çözümüne yönelik teknikler, niteliksel ve niceliksel araştırma yöntemleri ve ayrıca bilgisayar destekli tasarım programları ile donatılmaktadır. Bölümümüzün Doktora Programı, şehir planlama alanında derece vermektedir. Bu program, akademik kariyerin yanısıra ilgili alanlardaki çeşitli kurumlarda üst düzey yönetici pozisyonlarında çalışacak eleman yetiştirir. Öğrenciler program içinde seçtikleri alanlarda uzmanlaşırken, akademide eğitim vermeyi ve değişen kentsel ve bölgesel sistemlere dair bilimsel araştırma yapmayı, ayrıca toplumun kentsel sorunları çözme kapasitelerini arttırma yollarını öğrenmektedir.

2012-2013 Eğitim-Öğretim dönemi itibariyle bölümümüzde 14 Öğretim Elemanı (13 öğretim üyesi ve 1 öğretim görevlisi), 10 araştırma görevlisi ve 2 idari personel bulunmaktadır. Yine aynı dönem için Şehir Planlama Lisans Programı'nda 205 öğrenci, Şehir Planlama ve Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programlarında 19 öğrenci ve Şehir Planlama Doktora Programı'nda 25 olmak üzere toplam 249 öğrenci bulunmaktadır. Ayrıca, lisans ve lisansüstü programlarda öğretim görmekte olan yabancı uyruklu öğrenci sayısı 10 kişidir.

Türkiye'deki şehir ve bölge planlama okulları için henüz hayata geçen bir akreditasyon kuruluşu yoktur. Ancak, 2005 yılında, Türkiye'de lisans eğitimi vermekte olan, "Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri" tarafından kurulmuş olan "Türkiye Planlama Okulları Birliği" (TUPOB) tarafından bu yönde çalışmalar yürütülmektedir.

Altyapı

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama bölümü, Mimarlık Fakültesinin diğer bölümleriyle birlikte yaklaşık 15000 m² kapalı alanda yer almaktadır. Bölümümüzün kullanabildiği üç adet bilgisayar laboratuvarı, bir adet toplantı salonu, ve farklı büyüklüklerde beş adet konferans salonu bulunmaktadır. Ayrıca bölümümüz, eğitim ve idari amaçlı kullanılmak üzere masaüstü bilgisayarlar, projeksiyon cihazları ve tarayıcılar gibi bilgi ve teknoloji kaynaklarını kullanabilmektedir.

Merkezi Laboratuvarlar

Yapı Fiziği Laboratuvarı

- Lüksmetre
- Lüminans Metre
- Veri Kaydediciler (sıcaklık, bağıl nem, yüzey sıcaklığı, havahızı, ışık ölçer, CO, Co₂, malzeme nemi)
- Portatif Anemometre
- Uzaktan Erişimli Portatif Meteoroloji İstasyonu
- Termohigrograf
- Yapı Sızdırmazlığı Test Sistemi
- Uzaktan Erişimli Şebeke Analizörü
- Termal Kamera
- Portatif Ses Analizörü

Bilgisayar Laboratuvarları

- Fakültemizde CAD Laboratuvarı'nda 28 adet, GIS Laboratuvarı'nda 12 adet ve baskı merkezinde 8 adet olmak üzere toplam 48 kişilik bilgisayar laboratuvarları yer almaktadır.
- CAD Laboratuvarı'nda Autodesk yazılımlarından Autocad ve 3ds Max ile Graphisoft yazılımı olan ArchiCAD programları kullanılmakta ve eğitimleri verilmektedir.
- Baskı merkezimizde ise birer adet A0 plotter, A0 scanner, A3 scanner ve A4 Scanner yer almaktadır.

Metal İşleri Atölyesi

- Punta Kaynak Makinesi
- Komprasör (10bar)
- Silindir Sac Kıvrırma Makinesi
- Sütunlu Dik Matkap
- Tesisat Tipi Boru Kıvrırma Makinesi
- Redresörlü Elektrik Arc Kaynak Makinesi
- Profil Kesme Makinesi
- Giyotin
- Caka kenet bükme makinesi

Ahşap İşleri Atölyesi

- Planya
- Şerit testere
- Kalınlık makinesi
- Yatar daire testere
- Tezgah üstü dekpaj
- Tezgah üstü taşlama makinesi
- 45 kesme makinesi

Seramik İşleri Atölyesi

- Küçük boy CNC tezgah
- Seramik fırını
- Çamur Karıştırıcı
- Taşlama Makinesi
- Freze Makinesi
- 1 m'lik torna tezgahı

Araştırmalar

Research Highlights

şehir ve Bølge Planlama Bölümü

ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

AKADEMİK KADRO

Araştırma Alanları

Kentsel Tasarım	Kırsal ve Bölgesel Planlama	Kentsel Kuram ve Planlama Kuramları	Koruma Planlaması ve Çevresel Planlama	Sosyal Kuram ve Yöntembilim	Uzaktan Algılama ve CBS Uygulamaları	İstatistiksel Analiz ve Modelleme	Ulaştırma Planlaması	Kentsel Ekonomi

Öğretim Elemanı

Koray Velibeyoğlu	✓	✓	✓					
Figen Akpınar		✓		✓				
Erkal Selim	✓		✓	✓				✓
Fatma Şenol	✓		✓		✓			
Nicel Saygın	✓			✓				
Cemal Arkon	✓		✓	✓	✓			
Adile Avar			✓		✓			
Yavuz Duvarcı				✓			✓	
Murat Çelik			✓		✓	✓	✓	✓
Güden Özatağan		✓				✓		✓
Ali Can Demirkesen				✓	✓			
Nursen Kaya	✓		✓					
Ömür Saygın		✓			✓			
Semahat Özdemir	✓	✓	✓	✓				✓
Sema Doğan	✓		✓		✓			✓
Engin Duran						✓		✓

İmar Afları Sonrasında İzmir'de Gecekondulaşma:

Sosyo-Ekonomik, Mekansal Bir Çözümleme Projesi

Doç. Dr. Semahat Özdemir

Yrd. Doç. Dr. Adile Avar Arslan

2001-2002 eğitim-öğretim yılında, Şehir Planlama Yüksek Lisans Programı, Proje dersi kapsamında, İzmir'de 1980 li yıllardan sonra inşa edilmiş olan gecekondu alanları incelenmeye başlandı. Türkiye'de gecekondulaşma süreçlerinin nitelik değiştirdiği, giderek barınma amaçlı olmaktan çıktığı ve çoğunlukla "kiraçıların" yaşadığı alanlar olduğuna dair değerlendirmelerin çoğunlukla kabul gördüğü zamanlardı. Ankara ve İstanbul'a dair yapılmış az sayıda araştırmaya dayanarak, "gecekondu", yeniden değerlendiriliyordu.

İzmir'de ise, 1980 sonrasında yeni gecekondu alanlarının olup olmadığı, büyüklüğü, niteliği ve konumuna dair, ilgili belediyelerde bile hiçbir bilgi yoktu ve hiçbir araştırma da yapılmamıştı. Sorular çoktu, yanıtlar önemliydi ama araştırmanın kapsamı çok genişti.

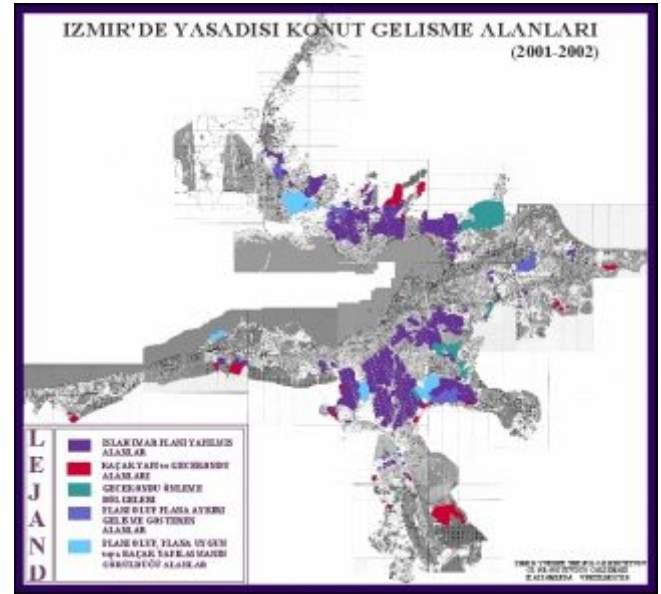
1980'ler önemli bir kırılma noktasıydı, Ülke'nin siyasi tarihindeki değişimler, makro-ekonomik politikalara, yasal ve yönetsel düzleme yansiyordu. 1984 yılında yeni bir İmar Yasası yürürlüğe giriyor, imar planlarının onama yetkisi, yerel yönetimlere devrediliyor, turizm ve toplu konut sektörünün gelişimini destekleyici yasal düzenlemeler gerçekleştiriliyordu.

Çok önemli bir başka yasal düzenleme ise, özellikle 1950 li yıllardan sonra giderek artan oranda yapılaşan gecekondu ve kaçak yapılar, getirilen "af yasası" oldu. Yeni olan, af yasası değildi, çünkü 17. Af yasasıydı, ama yeni olan bu yasanın içeriği idi. Kamuoyunda, kısaca "İmar Affı Yasası" olarak adlandırılmış olan bu Yasa'nın daha öncekilerden en önemli farkı, gecekondu ve kaçak yapıların bulunduğu alanlara ilişkin olarak "ıslah imar planları" nın yapılması ve bu planlara dayanarak da, yapı sahiplerine tapularının verilmesi ve arsalarında dört kata kadar apartman yapma haklarının verilmesiydi.

İzmir'de yaklaşık olarak 3000 hektar büyüklüğündeki bu "ıslah imar planları" sınırları dışındaki alanlarda yeni yapılaşmış gecekondu alanlarının tespit edilmesi,

yapım süreçlerinin, mülkiyet ilişkilerinin, yaşayanların sosyal, ekonomik ve demografik özelliklerinin inceleneyeceği, araştırma projesi, TÜBİTAK ve İYTE tarafından desteklendi. Araştırma Projemizin adı "İmar Afları Sonrasında İzmir'de Gecekondulaşma" olmuştur. Üç yıl süreyle İzmir'de anılan tüm gecekondu alanlarına gidildi, 661 gecekondu ailesi ile derinlemesine görüşmeler yapıldı, başka yaşamlara, sokaklara, yoksulluk ve yoksunluklara tanık olundu. Bu tanıklık kimi kez hüznün, kimi kez utanç, kimi kez öfke ve çaresizlik duygusu getirdi.

Bölümümüzde lisansüstü eğitim yapmakta olan araştırma görevlilerimizin büyük bölümünün ve zaman zaman lisans öğrencilerimizin katılımı (1) ile tamamlanan proje, birçok platformda sunuldu ve yayımlandı.

İzmir'de 1980 yılı sonrasında yapılaşmış kaçak yapı ve gecekondu alanlarının ve "ıslah imar planı" yapılmış olan alanların dağılımı (S.Özdemir, A.Avar, vd. "İmar Afları Sonrasında İzmir'de Gecekondulaşma", 2005)

Araştırma sonucunda, o yıllardaki İzmir Büyükşehir Belediyesi sınırları içinde yaklaşık 20000 kişinin, 1980 yılı sonrasında yapılaşmış bu yeni gecekondu alanlarında yaşadığı belirlendi. Gecekondu yaşayanların yaklaşık %80'i, 1980 yılı ve sonrasında İzmir'e göç etmişti, % 56'sı Doğu ve Güney-Doğu Anadolu Bölgesinden gelmişti. Gecekondu yaşayanlarının % 96'sı mahallelerine 1980 yılı ve sonrasında yerleşmişti, % 47'sinin sağlık ve sosyal güvencesi yoktu, %87'si gecekondu kendisi oturuyordu, gecekondu yapılarının % 78'i tek katlıydı ve pek çok hanede derin bir yoksulluk yaşanmaktaydı. Özetle, İzmir'in gecekondu gerçekliği, yapılmakta

olan genellemelere uymuyordu. Araştırma kapsamında, tespit edilen ve ayrıntılı olarak incelenen gecekondulu mahalleleri şunlardır:

1. Konak İlçesi'nin Ali Fuat Erden, Salih Omurtak, Limontepe ve Cennetçeşme Mahalleleri,
2. Karşıyaka İlçesi'nin Onur Mahallesi,
3. Buca İlçesi'nin Mustafa Kemal, Kuruçeşme, İnönü ve Gediz Mahalleleri,
4. Bornova İlçesi'nin Yeşilçam Mahallesi,
5. Narlıdere İlçesi'nin İ.İnönü, Atatürk, Ilıca ve Huzur Mahalleleri,
6. Gaziemir İlçesi'nin Sevgi Mahallesi,
7. Çevre Belediyelerden Görece ve Asarlık Belediyelerindeki gecekondulu alanları.

Yukarıda aktarılan mahallelerin kimi kez tümü, kimi kez de bir bölümü 1980 yılı ve sonrasında gecekondulu bölgesi olarak gelişmiştir. Aşağıda bu gecekondulu mahallelerinden bazı görüntüler yer almaktadır.

Konak İlçesi'nde Limontepe gecekonduları

İzmir'de 1980 yılından sonra yapılaşmış olan gecekondulu alanlarını konu alan ve TÜBİTAK ve İYTE tarafından desteklenmiş olan araştırma projemizin bulguları; 2010 yılında "İç Göç Entegrasyon Projesi" ile paylaşıldı.

Karşıyaka İlçesi'nde Onur Mahallesi gecekonduları

Bornova İlçesi'nde Yeşilçam Mahallesi gecekonduları

Narlıdere İlçesi, İkinci İnönü ve Atatürk Mahallesi gecekonduları

2009 yılında, İGEP (İç Göç Entegrasyon Projesi) İzmir grubu çalışanlarından Sezin Üskent'in başvurusu ve talebi üzerine, yukarıda kısaca özetlenen Araştırma Projesi'nin tüm bulguları kendilerine verilmiştir.

İGEP'in amacı; Türkiye'nin en büyük dört kentinde (İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa) yaşanan hızlı göçün olumsuz etkilerini azaltmaktır. İGEP'in faydalınıcıları bu dört belediyedir ve bütçesi 8 milyon Avro'nun üzerindedir ve tamamı Avrupa Birliği finansmanı ile yürütülmüştür. Proje kapsamında dört kent için ayrı ayrı Stratejik Eylem planı hazırlanmıştır. Projenin uygulama süresi, 18 ay olarak belirlenmiş ve 2010 yılında tamamlanmıştır.

(1) "İmar Afları Sonrasında İzmir'de Gecekondulaşma: Sosyo-Ekonomik, Mekansal Bir Çözümleme" Projesi'nin araştırma grubu üyeleri aşağıda verilmiştir.

Doç. Dr. Semahat Özdemir
Yard. Doç. Dr. Adile Arslan Avar
Dr. Pervin Şenol
Ar. Gör. Nuray Sevinç Kaya
Ar. Gör. Kıvanç Kutluca
Ar. Gör. Hasibe Velibeyoğlu

Ar. Gör. Evrim Güçer
Ar. Gör. Mert Kompil
Ar. Gör. Uğur Yankaya
Ar. Gör. İrem Elvan
Doktora öğrencisi Birkan Bektaş
Doktora Öğrencisi Esin Kompil

Trafik Kazalarının Önlenmesinde Dinamik Veri Yönetimi ile Erken Uyarı Sistemi:

İzmir'in Kaza Yoğun Caddelerinde Pilot Çalışma

Doç. Dr. Yavuz DUVARCI

TÜBİTAK-1001 Projesi

Avrupa Birliği, 2010 yılına değin trafik kazalarını %50 azaltmayı hedeflemiştir. Araba sahipliğinin sürekli artış kaydettiği ülkemizde ise, artış oranında trafik kazalarında artış olmaktadır. Kaza tahmininde, lojistik regresyon, NB (negative binomial) ve küme analizi modelleri olumlu sonuçlar vermiştir. Ancak tahmin modellerinden yere özel sonuçlar belirlenmemekte, daha sağlıklı sonuçlar için mutlaka yere özgü modellerin kurulması gerekmektedir. Literatürde yol ve trafik değişkenlerinin yanında özellikle "hava durumu", "aydınlatma"nın (Vogt ve Bared 1997, Golob ve Recker 2002) ve kısmen "arazi kullanış" parametrelerinin (Steenberghen ve ark. 2003) de kazaları açıkladığı fark edilmiştir. Trafik kazalarının mekansal bağıllığı parametrelerin birleşik etkisine de bağlı olarak, oldukça yüksektir. İstatistiksel modelleme gerektirmeyecek biçimde, bu proje ile önerilen veri madenciliği ve veri yönetimi şeması, "mekan-bazlı" kullanılabilir bir veri tabanı yönetimi önerir. Trafik kazaları ile ilgili tutulan kayıtların (tutanak verisi verimsizdir.) ve diğer bağlantılı ek verilerin (çevre arazi kullanış ve çevre koşulları) daha kullanışlı veriler haline dönüştürülmesi, ve aynı zamanda bu verilerden kaza olmadan önce kaza riskinin tahminine, ve riskin nerede ne zaman ne şekilde oluşabileceğine ilişkin uyarı verecek erken uyarı sistemi geliştirilmesi için öncelikle sistemin doğru sonuçlar üretip üretmediğine bakılmıştır.

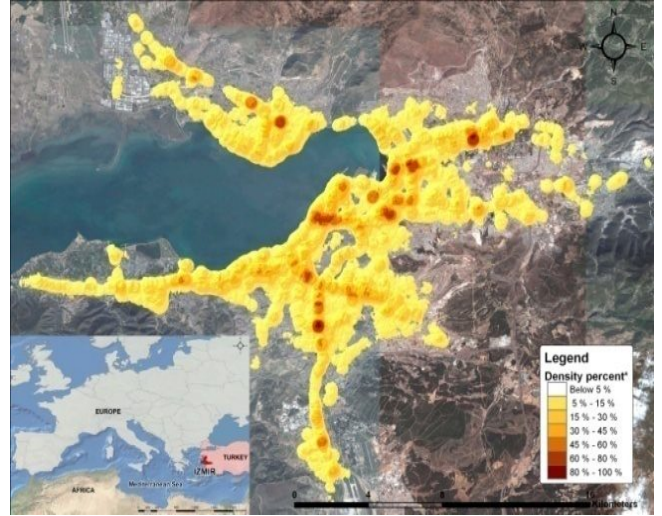
Yöntem: Trafik kazalarının oluşumunda pek çok etken grubu devreye girmektedir; insan ve psikoloji etkeni, kültür, taşıt etkeni, yol altyapı ve çevresel etkenler (arazi kullanımı de dahil), trafik ve hava koşulları, sürücü, yolcu ve yaya etkeni, vb. Belirsizlik oranının yüksek olduğu trafik kazaları olgusu, çoğu zaman tek tek parametrelerle açıklanamamakta, fakat bazı faktörlerin biraradlığında (compounding effect) gerçekleştiği literatür görüşü (Lee ve ark. 2005, Andrey 2009) ve hipotezinden yola çıkarak, proje çalışmasının hedefleri şu şekilde belirlenmiştir; (1) ne tür kazalar parametrelerin hangi "biraradlığında" (parametre kombinasyonu) daha çok ortaya çıkmaktadır sorusuna cevap bulmak, (ancak bu çalışmada, bahsedilen etken gruplarından yalnızca yol altyapı ve çevresel koşullar, trafik ve hava koşulları

ele alınmıştır), (2) aynı yerler (cadde) için, iki ayrı zamanda sonuçların benzer çıkıp çıkmadığı, buna göre kazaların benzer parametre değerlerine (koşullar) bağlı olup oluşmadıklarını gözlemek amaçlandı. (3) analizleri "user-friendly" yapabilmek için arayüz yazılımı marifetiyle gerçekleştirmek, ve başka sorgulama ve analizleri de yapabilmek. Yaklaşık 40 adet girdi parametresi, 17 adet çıktı (sonuç) parametresi incelenmiştir. Söz konusu pilot caddeler için 3 yıllık sürede 9000 üzerinde kazanın verisi toplandı. Trafik verileri 2010 yılında (5 ay için) elde edildi. Kazaların en çok gözlemlendiği 7 pilot cadde için elde edilen 2005-6 yıllarında oluşan 2 yıllık kaza verisi, 2007 yılındaki (trafik verileri, caddelere kurulan video-kameralı trafik sayım cihazlarından uzaktan GPRS veri iletişimi ile sağlanmıştır) verilerle karşılaştırılarak 'benzerlik' analizi yapılmıştır. Kaza oluşum "örüntü"leri (en yüksek miktarda kazaya neden olan parametre değerlerinin bir araya geliş kombinasyonları) kaza sayısı, ciddiyeti (ölümlü, yaralanmalı kaza), maliyet ve kazaya karışan araç sayısı gibi sonuç parametreleri bazında benzerliklere bakılmıştır. Sonuçlar, önemli oranda farkedilir bir örüntü (aşağıda açıklanan ideal matrise benzer) sunmuştur. Yine de, belirsizlik olgusu yüksektir.

Doç Dr. Yavuz Duvarcı ve ekibinin (Araş. Gör. Dr. Feral Geçer Sargın ve Bilgisayar Bölümü'nden Yrd. Doç. Dr. Bora Kumova) 2008'de başlattığı TÜBİTAK destekli proje çalışması, 2011'de tamamlanmış, şimdiye dek, çalışmadan çeşitli bildiri makaleleri üretilmiştir. Proje şu üç temel aşamadan oluşmuştur: Veri tabanı oluşturma ve faktörlerin belirlenmesi, toplanan verinin kategori analizi yöntemiyle değerlendirilmesi ve erken uyarı sistemi için uygulamaya dönük sistem modeli önerisi. İlgili detaylı bilgilere traffikkaza.iyte.edu.tr adresinden de erişilebilir.

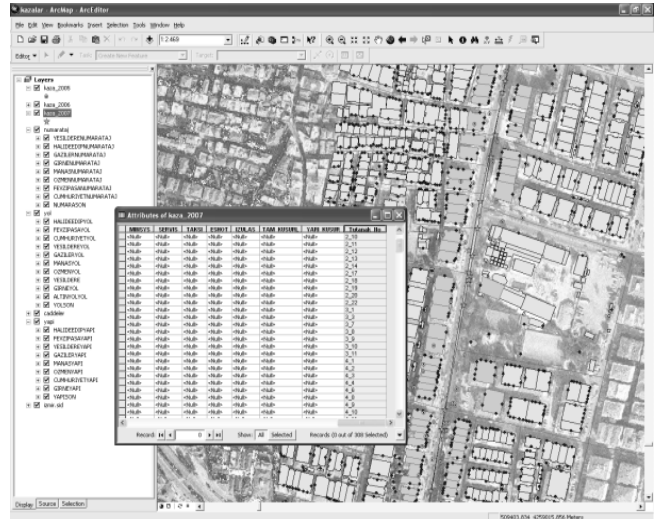
Proje çalışması sonucunda, kaza analizleri ile ilgili kolay sorgulama imkanı sağlayacak veritabanı yönetimi yazılımı elde edilmiş, kaza oluşumu şekline göre, yıl ve yer (cadde) bazında, istenen girdi parametrelerine göre analiz imkanı sağlanmış, ve buna göre kaza olgusunun nedenselliğine ilişkin veritabanı analiz formatı elde edilmiştir. Diğer model-bazlı çalışmalara kıyasla daha kullanışlı sonuçlar üreten veri madenciliği (VM) yöntemi seçilmiş, ve VM kuralı olarak temelde sonuç parametre değerlerinin en yüksekte en düşüğe sıralanması esasına göre kategori analizi yapılmış, "en yüksek değerler kategori

bloğundaki" model ve test yıllar arasındaki benzerlik analizleri yapılmış, değer ortalamaları ile "düşük değerler bloğundaki" değer ortalamaları karşılaştırılmıştır (Kulmala 1995, Sohn ve Shin 2001). Verilerin normalizasyonuna gerek duyulmamıştır. Projenin nihai hedefi, trafik birimlerine kazaların azaltılmasında bir dinamik karar destek mekanizması olarak yararlanabilecekleri gerçek-zaman veri analizi için erken uyarı sisteminin (ilerde olası bir akıllı ulaşım sistemi uygulamasına entegre edilebilecek) altyapısını oluşturmaya öncülük etmektir. Risk uyarısı internetle emniyet birimlerine veya dinamik mesaj panoları ile sürücülere iletilebilir. Bu sistemle, risk oluşma aşamasında, kısa-vadeli operasyonel önlemlerin zamanında ve yerinde alınması, yetkililerin enerjisinin doğru zamanda doğru yere yönlendirilmesi hedeflenmektedir.

Şekil 1. İzmir'deki Kara noktalar

İlk olarak, Şekil 1.de görüldüğü gibi İzmir kenti için 2005 yılına ait kazaların yoğunlaştığı (ciddiyete göre puanlama yöntemiyle) bölgeler, bir coğrafi bilgi sistemleri uygulaması olarak (CBS), Kernel yoğunluk fonksiyonuna göre çıkarıldı. İlk olarak, GIS analizleri ile kaza-yoğun caddeler tespit edildi. Yapılan analizler sırasıyla şunlardır: **ArcGIS ile Kaza Noktalarının Görselleştirilmesi**, **Hatalı Verinin Ayıklanması**, Kavşak Kazalarının Ayıklanması (kavşak kazaları ilgi alanı dışındadır), **Yoğunluk Analizi**: kara noktaların ve pilot cadde parçalarının (segmentler) tespiti yapıldı, Pilot Cadde Parçaları.

Şekil 2. Kaza adreslerinin koordinatlara dönüştürülmesi

Trafik Kaza Yönetim Sistemi

Inputlar		Grup İşlemleri	
Hepsini Seç	Input Ekle		Grup Ekle
Hepsini Sil	Input Sil	yolId?aretlemebakAzi	Grup Sil
Tablo ile Gosterildi.			
Outputlar		Grup ve Cadde Seçimi	
Hepsini Seç	Output Ekle	yolId?aretlemebakAzi	Grup Sec
Hepsini Sil	Output Sil	Hepsini Seç	Cadde Sec
İşlemler			
Tablo ile Goster			

Kullanılan Cadde: 1

Kullanılan Inputlar: *YolCevre.yol*YolCevre.yol_turu*YolCevre.serit_sayisi*YolCevre.serit_genisligi*YolCevre.yatay_geometri*YolCevre.dusey_geometri*YolCevre.gorus_engeli*YolCevre.yaya_kaldirimli

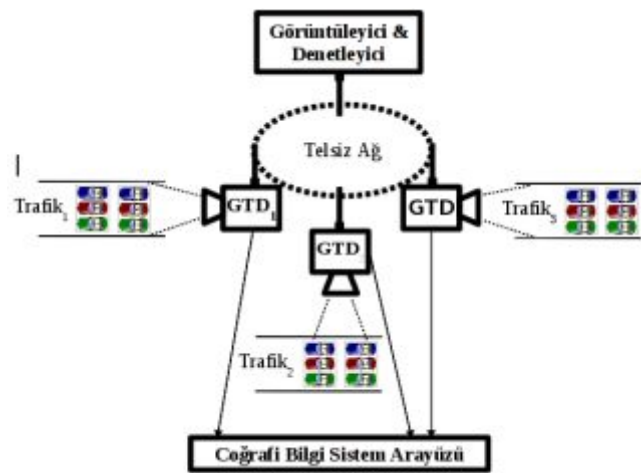
Kullanılan Outputlar: *Saat (6 saat dilimi)*Turel dagilim*Toplam Kaza maliyet

Ger	İleri	Otomatik Yeni e																	
Sonuclar:																			
grup_no	gece 10-02	gece 02-06	sabah 06-10	gunduz 10-14	gunduz 14-18	aksam 18-22	kazaya karisan kucuk arac	kazaya karisan orta arac	kazaya karisan buyuk arac	Toplam Kaza maliyet	Ortalama Kaza maliyet	vol	vol_turu	serit_savisi	serit_genisligi	yatay_geometri	dusey_geometri	gorus_engeli	yaya_ka
0	0	40	309	227	266	150	567	217	179	350211	356.26754832146	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis	Deger Girilmemis
0 ile 1 arasındaki kayıtlar Gosterildi.																			

Şekil 3. Girdi ve Çıktı Değişkenleri Arası İlişkiler Arayüzü

Daha sonra kaza tutanaklarındaki adres verileri koordinat verilerine dönüştürülmüştür (2005 yılının kaza koordinat verileri halihazırda vardı) (Şekil 2). Kazalar yıllarına göre ayrıştırılmış ve karışıklığın önlenmesi için tutanaklara ait özel kodlar her kaza noktasının öznelik bilgisine girilmiştir. Bu işlem 2006 ve 2007 yıllarına ait tüm kazalar için (yaklaşık 6600 adet) yapıldıktan sonra, belirlenmiş yol parçalarının alanına girip girmedikleri Coğrafi Bilgi Sistemleri uygulamasının etkileşimli seçme yöntemleri (interactive selection methods) ve konuma göre seçme (select by location) araçları kullanılarak bulunmaktadır. Kaza tutanaklarından gelen veriler oluşturulan veri girişi arayüzüyle bilgisayarda ilgili veri tabanlarına aktarılmıştır.

Trafik verileri güneş enerjisi kullanan görüntü bazlı trafik sayım cihazları ile toplanmıştır:

Caddelere kurulan kameralardan toplanan trafik verileri, otomatik olarak gün ve saat türüne göre veritabanına aktarıldı. Bunun için MYSQL veritabanının Excel ile eş zamanlı çalışmasını gerekli kılan java kodu yazılarak sağlandı (Java EE, Eclipse ile). Sonuç parametrelerine göre kaza veri kombinasyon-larını maksimum çıktı değerini verenden minimum değeri verene sıralayan veri yönetimi için internet tabanlı kullanılabilir bir arayüz analiz yazılımı geliştirilmiştir; ancak bu arayüz geliştirildikten sonra bir sonra step olan 'benzerlik analizleri' aşamasına geçilebilmiştir.

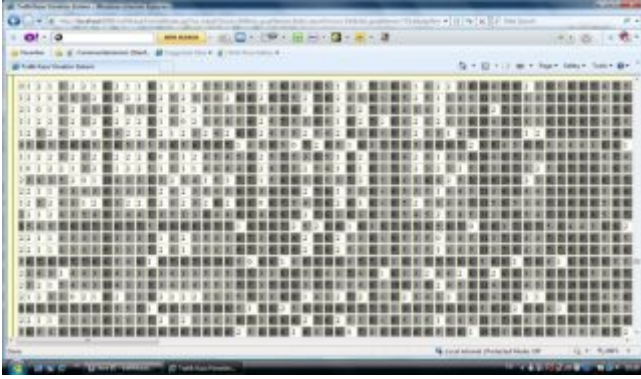

Şekil 5. Pilot caddeler için örnek trafik sayım verisi (ağır vasıta oranı)

Arayüz kullanışı esnek yapıdadır. Örneğin; en yüksek kaza sayısına göre, yazılım kaza kombinasyonlarını sıralamakta ve bunlara kod atamaktadır (ileride aynı kombinasyona ait kaza bilgisi ortaya çıkarsa, bu tanımlı kodun kombinasyonuna bilgi otomatik eklenmektedir.) Benzerlik endeks analizi sonucunda, kazaların gen kodları bulundu (kaza parametre değer dizilim kombinasyonları). Model yıl ve Test yılları arasındaki benzerlik karşılaştırmaları karşılıklı (en yüksekten düşüğe) 20'li blok sıraları halinde bakıldı.

Son olarak, 'Benzerlik performans oranları' yöntemi ile matrislerdeki açık ve koyu renkli (çok sayıda benzemez değer) hücrelerin sayıları orantılanır ve benzerlik endeks değerleri bulunur. Örüntü Tanıma (Pattern Recognition) Analizleri; Sık tekrar eden parametreler varken; ve Sık tekrar eden parametreler yokken, Segment Veritabanına göre; ve Normal veri tabanına göre, Kaza sayısı; Yaralı sayısı; Kazaya karışan kişi/araç sayısı; ve Toplam kaza maliyetine göre, vb. bulunur; Benzerlik endeksi analizi; Çıktı (Output) özellikleri; ve diğer analizler (küme analizi gibi) durumlarına göre yapılmıştır.

Şekil 4. GTD teknik özellikler, direklere kurulum ve boyut bilgileri

Şekil 6. İlk 20 sıralama için kaza sayısına göre, ideal matrise benzer bir yapıda matrise (benzerlik karşılaştırma: satır: 2005-6 yılı , kolon: 2007 yılı sonuçları) bir örnek (sağdaki matris açık hücre/ koyu hücre ideal dağılımını gösteren teorik matris)

Sonuçlar: Benzerlik analizi sonuçları, geliştirilen yazılımın arayüzünde bir butona basılarak çıkarılabilmektedir. 'Segment'e kıyasla tüm cadde boyunda toplanan veriler daha açıklayıcı çıkmıştır. Kaza tutanak verileri genelde yararlı ve anlamlı sonuçlar üretememiştir.

229	1	1	2	1	2	1	1	2	1	4	3
230	1	1	1	1	1	2	1	1	3	3	2
231	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	1
1	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	3
4	1	2	1	1	1	2	1	2	1	2	3
180.4	1.0	1.5	1.4	1.25	1.4	1.85	1.0	1.25	2.45	2.65	2.1
											2.05

Kaza sayısına göre analiz sonuçları şudur: (a) Analizlerde, öne çıkan kaza oluşumunu açıklayıcı parametreler; ağırlıklı **trafik** parametreleridir (hem 'kaza sayısı' hem de 'kişisayı' analizlerinde). Bu sonuçlar arter caddeleri için anlamlıdır. Ayrıca, 'trafik lambası', 'trafik işaret levhası' ve 'Gün durumu' da belirgindir. (b) En öne çıkan parametre 'Ort. araçlar arasındaki mesafe' ve 'trafik akımı'dır. Kişi sayısına göre analiz sonuçları: (a) Öne çıkan parametreler biraz daha dağınıktır. Ama kaza sayısındakilerle benzer örüntü arz eder. (b) Özellikle 2005/6 için, 'Ort. boşluk ve trafik akımı' dışında'Araç sınıfı' da öne çıkan parametredir (Her iki yıl için). Öne çıkan parametreler, caddeden caddeye farklılıklar göstermekle birlikte, ağırlıklı'araçlar arası ort. boşluk' ve 'trafik lambası'dır'.

Arter caddelerde en belirgin ortaya çıkan "**bir arada etken**" olan parametreler, arazi kullanım ve trafik veri

grubundan olmaktadır (özellikle, 'arazi kullanım tipi', 'hava durumu', 'araç sınıfı', 'ortalama boşluk' ve 'arazi kullanım yoğunluğu') **Normal caddelerde** ise çevresel faktör grubundan 'hız farklılıkları' (özellikle kaza sayısına göre), 'durma yolcu indirme bindirme', 'arazi kullanım tipi ve 'hava durumu' (özellikle yaralı sayısı açısından), ve trafik veri grubundan 'araç sınıfı' ve 'ort. boşluk', yol-özelligi faktör grubundan da 'yola bağlanan tali yol sayısı (özellikle kaza maliyeti açısından) kendini göstermekte, ileride odaklanması muhtemel parametreler olarak kaşımıza çıkmaktadır.

Gen (Kaza Kombinasyon) kodlama analizi; ön plana çıkan kaza kombinasyonlarına id no verilerek kodlanması yapılmıştır. Böylelikle, ileride bir Akıllı Ulaşım sistemi olarak erken uyarı sisteminde "sicili kötü" bir gen (kombinasyon) herhangi bir yer ve zamanda ortaya çıktığında kolaylıkla teşhis edilerek alarm uyarısı (yüksek kaza riski durumu/koşulları) verilebilecektir. Örneğin; 3 no'lu cadde için, aynı gen olarak 1. ve 4. kodlar daha önce diğer caddelerin sıralamasında da çıkmıştır. Bunlar, her iki tabloda farklı sıralarda ortaya çıkmıştır. Karşılaştırıldığında, bunların aynı kaza gen özellikleri oldukları görülür (7).

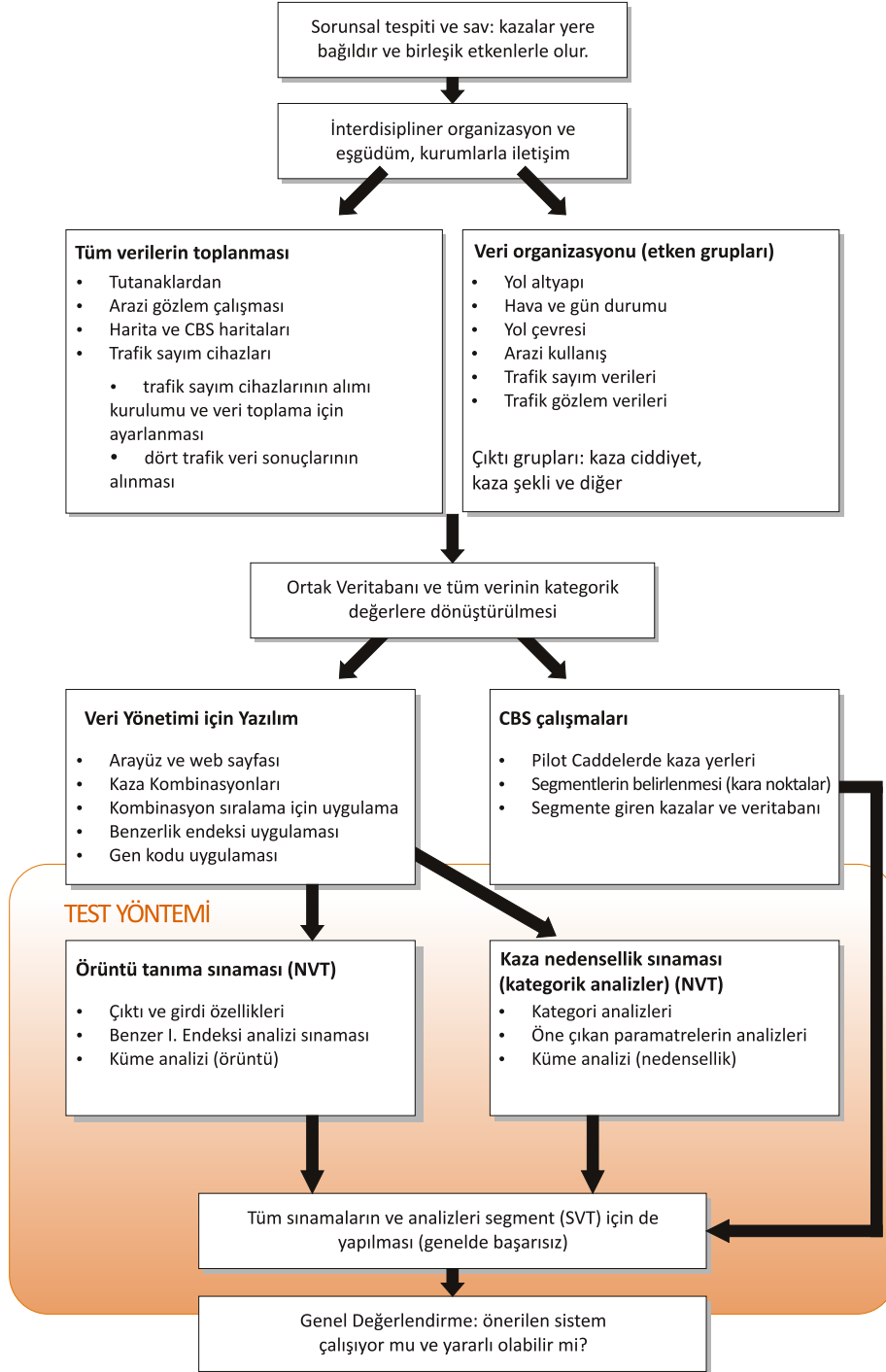
2007 Input Sonuclar:				
gen_kodu	yolun_yuzeyi	trafik_lambasi	aydinlatma	yol_serit_cizgisi
1	1	2	1	1
2	1	2	2	1
3	1	2	1	1
9	1	2	1	1
20	1	2	2	1
8	1	2	1	1
21	1	2	2	1
5	1	1	1	1
11	1	2	2	2
22	1	1	1	1

Şekil 7. 2005/6 için 1. ve 4. gen kodları (2007 için kombinasyon sıralaması sağdadır)

Tüm caddeler toplamında sonuçlar kararsız ve bulanık, cadde cadde bakıldığında ise daha net çıkmaktadır. Bu sonuç, özellikle, kazaların "mekan-bağılı" olgusuna uygun çıkmaktadır. Kaza sayısı ve kazaya karışan kişi sayısı sonuç parametreleri

bağlamında benzerlik sonuçları pozitif çıkmakta, yaralı sayısı ve maliyet sonuç parametreleri bazında fazla anlamlı çıkmamaktadır. Projenin yan çıktısı olarak; Trafik ve hava durumu parametreleri oldukça etkindir, ancak, kısmen arazi kullanım parametrelerinin de açıklayıcı olduğu ortaya çıkmıştır.

Önerilen model (veri yönetim şeması), yararlılığını önemli ölçüde ispat etmiştir; ileride AUS uygulaması olarak kaza riski erken uyarı sistemine dinamik veri yönetimi için altlık olarak kullanılabilir (hayata geçirmeden önce, bir süre daha gerçek hayat sonuçları ve model sonuçları karşılaştırılarak, üzerinde biraz daha test yapılması önerilir).

Şekil 8. Proje toplam araştırma yöntemi

Büzülen Kentlerin Yeniden Canlandırılmasına Yönelik Bilgi ve Strateji Oluşturulmasına Katkı:

İzmir Kent Bölgesinde Yayılma, Yığılma, Küçülme ve Büzüşme Süreçlerinin Birlikteliği ile Ortaya Çıkan Yeni Mekansal Örüntülerin Avrupa Kentleri ile Karşılaştırılması

Yrd.Doç.Dr. Güldem Özatağan
TÜBİTAK-COST Projesi

Uzun yıllar büyüyen kent alanları için planlama yapmaya ve politika üretmeye odaklanmış olan kent yazınının gündemine son yıllarda 'kentsel alanların büzüşmesi' konusu girmiştir. Bu çerçevede, 'kentsel büzülme' (urban shrinkage) kavramı kentlerin çeşitli nedenlerle nüfusunu kaybetmesi sürecine referans veren bir kavram olarak kent çalışmalarına damgasını vurmaya başlamıştır. Ancak, bu sürecin yönetilmesine yönelik araştırmalar ve politika önerileri kısıtlı olup 03/02/2009 tarihinde başlayan COST TU803 Eylemi "Cities Regrowing Smaller-Fostering Knowledge on Regeneration Strategies in Shrinking Cities Across Europe" bu eksikliği gidermeye ve bu büzülme süreci ile karşı karşıya kalan kentlere yönelik yeni politikalar oluşturmayı amaçlamaktadır. Diğer taraftan, dünya yazınının bu yeni ilgisine karşılık kentsel büzülme bugün Türkiye'nin kent planlama ve kentsel çalışmalar çevrelerinin pek de gündeminde olmayan bir kavramdır. Diğer nedenlerin yanında, nüfus artış hızındaki ve doğum oranlarındaki görece düşmeye rağmen, ülkenin pek çok kentinin ve özellikle de metropollerinin büyümeye devam ettiği düşünüldüğünde bu durum pek de şaşırtıcı görünmeyebilir. Ancak özellikle son yıllarda Türkiye'nin metropollerini teknolojik gelişmeler, ticaretin ve diğer ekonomik faaliyetlerin çepere kayması gibi etkenlerin de etkisiyle önemli dönüşümler geçirmiştir ve geçirmektedir. Bu dönüşümün önemli bir özelliği kentlerin çepere doğru yayılmasıdır. İzmir gibi bazı metropollerde bu süreç 'kent bölgeleri' in oluşması ya da 'çok odaklı kentsel gelişme' süreçlerini de beraberinde getirmiştir. Fakat, bu süreç yaşanırken bu metropollerin ve onların değişik kesimlerinin yaşadığı dönüşümün niteliği farklıdır. Metropol büyürken bazı çevre kentler büyüyüp kente eklenirken, bazıları ise küçülmeye ve önemini yitirmeye başlamıştır. Dahası, yaşanan bu dönüşümden kent merkezleri ve yakın çepere de etkilenmeye başlamış, bu tür bazı alanlarda boşalmalar başlamıştır. Böylece metropolün değişik parçalarında 'kentsel yayılma', 'kentsel yığılma', 'kentsel küçülme' ve 'kentsel büzülme' gibi dört farklı süreç eş zamanlı olarak gözlenmeye başlamıştır. Gözlemlenen bu dönüşüme rağmen, bu dönüşümün niteliğini, boyutlarını ve dinamiklerini belgeleyen fazla çalışma bulunmamaktadır. Bu çerçevede bu proje Türkiye'nin önemli metropollerinden biri olan İzmir örneğine atıfla kentin eş zamanlı olarak deneyimlemekte olduğu kentsel 'yayılma', 'yığılma', 'küçülme' ve 'büzülme' süreçlerini belirlemeyi, niteliğini tanımlamayı, arkasındaki dinamikleri tartışmayı ve COST

TU0803 "Cities Regrowing Smaller-Fostering Knowledge on Regeneration Strategies in Shrinking Cities Across Europe" Eylemi'ne katılan 15 ülke örneği ile farklılıklarını ve benzerliklerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Böylelikle COST TU0803 Eylemi'ne katkı sağlarken büzülen alanların yeniden nasıl canlandırılabilmesine yönelik politikalar oluşturmak araştırmanın ana hedefi olmaktadır.

2010'da başlayan projenin ilk aşamasında mevcut kuramsal ve görgül yazın özetlenmiş, ilgili yazında kullanılan farklı araştırma konuları, yöntemler ortaya konmuş ve 'kentsel büzülme'nin tanımı ve özellikleri belirlenmiştir.

Projenin ikinci aşamasında İzmir kent bölgesinde kent mekanının dönüşümü sürecinde 'kentsel yayılma', 'kentsel yığılma', 'kentsel küçülme', ve 'kentsel büzülme'nin görüldüğü alanlar tanımlanmış ve betimlenmiştir. Bu betimleme, mevcut yazında yaygın olduğu şekliyle sadece nüfusun niceliksel değişimi üzerinden değil, nüfusun niteliksel değişimi ve sosyal ve ekonomik değişim üzerinden de yapılmıştır. Araştırma bulguları, İzmir ekonomisi yeniden yapılanırken mekansal olarak çepere yayıldığını; çeperdeki bazı avantajlı yörelerin bu sürecin olumlu etkilerinden faydalanarak ortaya çıkan mekansal işbölümünde yeni roller üstlendiklerini ancak metropoliten alanın merkezinde ekonomik işlevlerin yoğunluğunun azaldığını, metropoliten merkezin istihdam ve nüfus kaybederek büzüldüğünü göstermiştir.

Projenin üçüncü aşaması, İzmir'in metropoliten merkezinde gözlemlenen kentsel büzülmenin ortaya çıkışının arkasındaki dinamiklere odaklanmaktadır. Bu çerçevede ekonomik işlevlerin metropoliten merkezden çepere yayılması, sanayi ve hizmet işlevlerinin mekansal organizasyonundaki değişim çerçevesinde incelenmektedir. Projenin bu aşaması Ege Bölgesi Sanayi Odası ve İzmir Ticaret Odası sicil kayıtlarından derlenen verisetinin çözümlenmesi süreçlerini içermektedir.

Dördüncü aşama, İzmir metropoliten merkezini yeniden canlandırmak üzere 2000 sonrasında gündeme gelen stratejileri ve projeleri incelemeyi, öne çıkan aktörleri ve bunların bu süreçteki rollerini ortaya koymayı, bu projelerin finansman modelini araştırmayı ve yapılanların sonuçlarını değerlendirmeyi içermektedir. İzmir merkezinde 1990'lardan beri görülmekte olan olumsuzlukların kentsel büzülmeden kaynaklandığına yönelik bir farkındalıkla yapılıyor olmasa da İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin ve bazı sivil toplum kuruluşlarının metropoliten merkezi yeniden canlandırmaya yönelik bir arayış içinde olduğu görülmektedir. İzmir'de gündeme gelen bu arayışları, çabaları araştırmak; bunları değerlendirmek; büzülen kentler yazınında değinilen uygulamalarla ve COST çerçevesinde izlediğimiz Avrupa örnekleriyle karşılaştırmak bu dördüncü aşamada yürütülecek çalışmalar arasında yer almaktadır.

Yrd.Doç.Dr. Güldem Özatağan'ın yürütücülüğünü yaptığı projede 1 Mart 2010-1 Eylül 2010 tarihine kadar Yrd.Doç.Dr. Koray Velibeyoğlu, 1 Mart 2011 tarihinden itibaren Yrd. Doç.Dr. Adile Arslan Avar araştırmacı olarak yer almışlardır.

Kentsel Yaşam Kalitesi Göstergelerinin Denizli Örneğinde Araştırılması ve Bir Kentsel İzleme Modelinin Geliştirilmesi

Yrd.Doç.Dr. Koray Velibeyoğlu

TGB Projesi

Destekleyen Kuruluş: TC. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü

Yrd.Doç.Dr. Koray Velibeyoğlu'nun yürütücülüğünü yaptığı proje 29 Nisan- 25 Ekim 2011 tarihlerinde 6 ay süreli olarak gerçekleştirilmiştir. Projede İzmir İleri teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden Ar.Gör. Hasibe Velibeyoğlu ve uzman Ayşe Gül Afacan, Ege Üniversitesi Biyoistatistik bölümünden Doç.Dr. Mehmet N. Orman ile Pamukkale Üniversitesi Mimarlık Bölümünden Gözden Kan Ülkü araştırmacı olarak yer almışlardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yerleşmelerin mekânsal, sosyal, kültürel, çevresel, ekonomik ve teknik altyapı vb. açılardan sundukları yaşam kalitesi düzeyinin tespit edilmesine yönelik olarak "Yerleşmelerin Dönemsel Raporlarının Hazırlanmasına İlişkin Format Oluşturma Projesi" adı altında bir çalışma başlatmış ve 2007 bir "Kentsel Göstergeler Kılavuzu" yayımlamıştır. Bu çerçevede Bakanlık tarafından hazırlanan teknik şartnamede pilot çalışmanın "Denizli Belediyesi" sınırları kapsamında denemesi öngörülmüştür. Kentsel göstergeler kılavuzunda tanımlanan 159 göstergenin başta kentsel yerleşme düzeyinde belediyesi olmak üzere ilgili kurumlardan elde edilmesi ve yapılacak değerlendirme sonucunda veri temini, hesaplama sorunları ve kullanım amacına uygunluk vb. sorunlar doğrultusunda göstergeler setinin yeniden gözden geçirilmesi, düzeltmelerin yapılması, önceliklerin belirlenmesi ve göstergelerin kullanımı ile ilgili yöntemlerin somutlaştırılması çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca bir ulusal izleme sistemi kurulması yönünde orta ölçekli bir kent düzeyinde öneriler geliştirilmiştir.

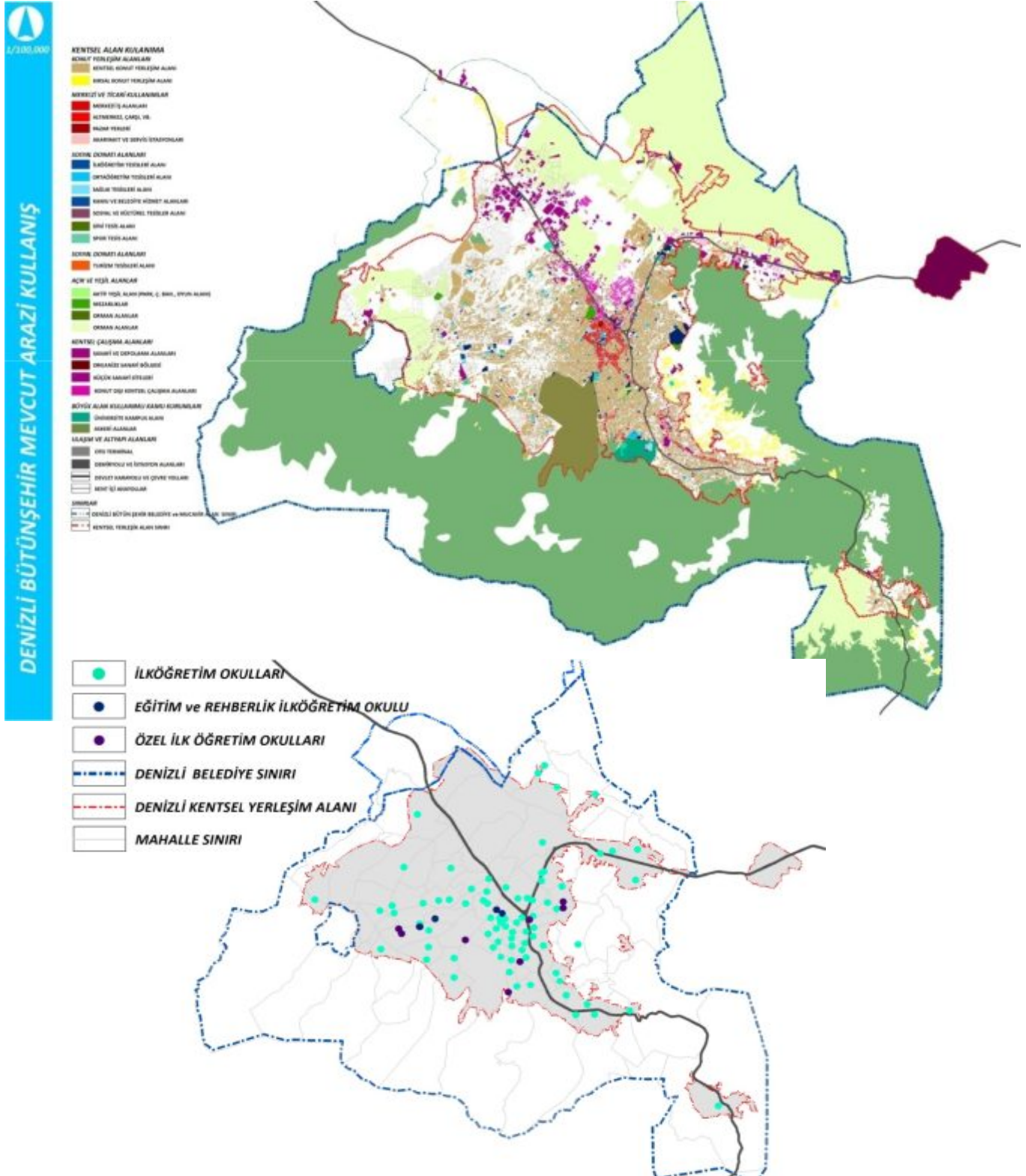
Proje çalışması teknik şartnamede 6 ay süreli olarak ve üç aşamada tarif edilmiştir:

Birinci aşama 45 gün sürmüş, proje konusu ve kapsamı, çalışma programı, Denizli genel görünümü, veri kaynaklarının tespiti, kurumsal irtibat noktalarının oluşturulması ile ikinci etaba yönelik hazırlıkları kapsamıştır.

İkinci aşama 90 gün sürmüş ve Denizli'deki tüm gösterge setine yönelik alan çalışmaları ve testlerini kapsamıştır. Değerlendirmeler Kentsel Göstergeler

Kılavuzu'nda tariflenen tanım, ölçüm birimi, önemi kısmı aynen veya gerekli görüldüğünde değişiklik yapılarak alıntılanmış, göstergenin veri kaynakları, hesaplama yöntemi ile hesaplanacağı ölçek ve sıklığı kısmı Denizli uygulama sonuçlarına göre yeniden tarif edilmiştir.

Üçüncü ve son aşama yine 45 gün sürmüş ve II. aşama saha çalışmaları doğrultusunda mevcut göstergeler setinin yeniden gözden geçirilmesi, gerekli ilave, çıkartma ve düzeltmelerin yapılması, önceliklerin belirlenmesi ve göstergelerin somutlaştırılması gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bir ulusal izleme sistemi kurulması yönünde öneriler geliştirilmiştir.

Sürdürülebilir Üniversite Kampüsü Tasarımı için Yağmursuyu Yönetimi Stratejisinin Geliştirilmesi:

İYTE Kampüsü için Öneriler (2010 İYTE30)

Yrd.Doç.Dr. Nicel SAYGIN
Y. Şehir Plancısı Pelin Ulusoy
İYTE BAP Projesi

Sürdürülebilirlik kavramı üniversite kampüslerinin planlanmasında etkin bir rol oynamaktadır. Bu araştırma sürdürülebilir yağmursuyu yönetimine odaklanmaktadır. Küresel ısınma ile kuraklaşan coğrafyamızda yağmur suları çok değerlidir. Bu çalışma ile günümüzde doğada daha kısıtlı bir kaynak olarak bulunan temiz su ve yenilenemez bir su kaynağı olarak ele alınan yağmursuyunun yönetim aracı olan yeşil altyapı teknikleri incelenmiş ve İYTE kampüsü için öneriler geliştirilmiştir.

Sürdürülebilirlik kavramı doğal bir çevrede konumlanmış ve geniş alanlar kapsayan İYTE kampüsü için ayrı bir önem taşımaktadır. Bu nedenle gittikçe doğal arazi yapısı bozulan, yapılaşma yoğunluğu ve geçirimli olmayan yüzey miktarı artmakta olan İYTE kampüs alanının planlanmasında sürdürülebilirlik ilkelerinin temel alınması bir gerekliliktir. Üniversite kampüsü içerisinde hidrolojik dengeyi yeniden kurmak akıntı yönünde yer alan bir yerleşimde bulunan rezervlerdeki suyun niteliğini ve niceliğini önemli ölçüde etkileyecektir. Kendi haline bırakılan veya açık/kapalı kanallarla akarsulara/denize yönlendirilen yağmursuları beraberinde çevreye zararlı maddeleri taşırlar. İYTE kampüs alanında oluşacak herhangi bir yapılaşma ya da doğal arazi yapısındaki değişim eğim yönündeki Gülbahçe köyündeki tarım arazilerini ve içmesuyu rezervlerindeki suyun niteliğini ve niceliğini önemli ölçüde etkileyecektir. Bu tür problemlerin minimize edilmesinde sürdürülebilir yağmursuyu yönetimi aracı olan yeşil altyapı sistemi teknikleri önemli rol oynayacaktır.

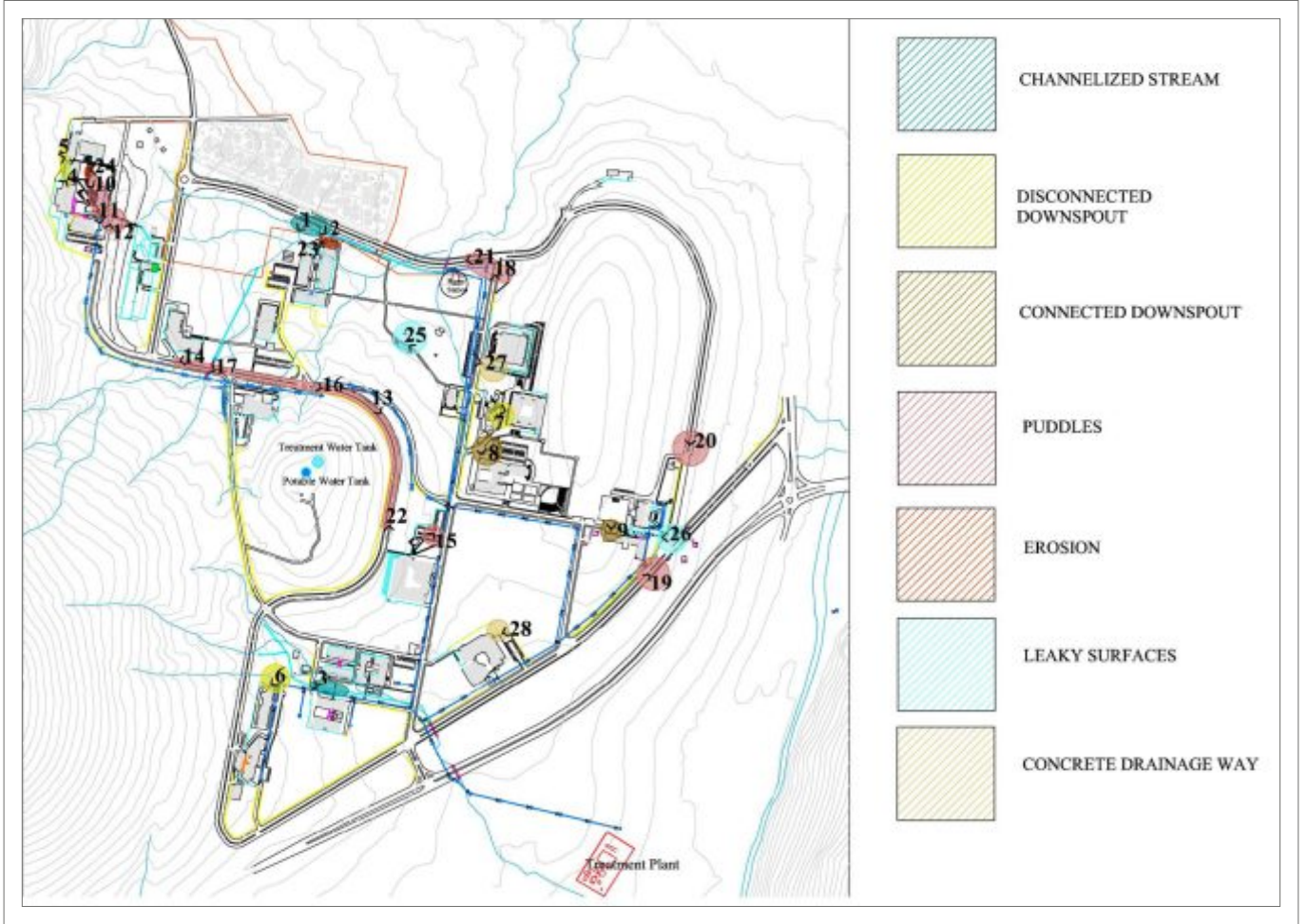
Bu çalışmada öncelikle dünyadaki kampüs Sürdürülebilir Yağmursuyu Yönetimi Planları (SYYP) ve uygulama örnekleri araştırılmış, İYTE kampüsünde detaylı alan analizleri (eğim, jeolojik yapı, toprak yapısı, bitki örtüsü, doğal su kaynakları, iklim ve meteorolojik veriler, mevcut altyapı durumu) gerçekleştirilmiş, kampüs planlarının değerlendirilmesi yapılmış, ve SWOT (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats) analizi ile kampüs yağmursuyu altyapısının problemleri ve fırsatları değerlendirilmiştir. Tüm bu analiz ve değerlendirmeler kampüs genelinde kavramsal bir Sürdürülebilir Yağmursuyu Yönetim Şemasının

oluşturulmasında ve yağmursuyunu tutmada etkin tekniklerin yer seçiminde kullanılmıştır. Ayrıca bu strateji ve planların geliştirilmesinde kampüsteki su kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla Amerikan Yeşil Binalar Konseyinin (U.S. Green Building Council-USGBC) LEED for Neighborhood Development (LEED-ND) rehberi temel alınmıştır.

İYTE kampüsünün sürdürülebilir su yönetimi vizyonu kampüsün doğal karakterini ve çevresel niteliklerini koruyan, yeşil ve sürdürülebilir yapılar üretmekle birlikte İYTE'nin İzmir ve Türkiye'deki diğer kampüsler ve şehirler için bir model oluşturmasını destekleyen, kampüsün gelişen dinamik teknolojiler ve su kaynakları ile ilişkili araştırmalar için bir inkübatör olması olarak tanımlanabilir. Kampüsün gelişim sürecinde herhangi bir su kaynakları yönetimi planı veya ilişkili tasarım stratejileri geliştirilmemiştir. Bu nedenle kampüsteki tasarım ve uygulamalar doğal kaynaklarla uyumlu değildir ve doğaya zarar vermektedir. Standart, kanallar, borular ve menfezlerden oluşan geleneksel altyapı uygulamaları doğal çevrenin içine yerleştirilmektedir. Bu çalışmada kampüsün gelişiminde bundan sonraki yapılaşma kararlarına rehber oluşturabilecek, doğal karakteristikler ile uyumlu stratejiler geliştirilmiştir. Bu aşamada üniversitenin yapması gereken geçmişteki yanlışları düzeltmeğe çalışmak (retrofit projects) ve gelecekteki yapılaşma ve gelişmelerin çevreye olan etkilerini azaltmak olabilir. Bu nedenle doğal kaynakları koruyan, çevre kalitesini restore eden ve estetik açıdan hoş görünen bir kampüs yaratma doğrultusunda üniversitenin nasıl bir restoratif (yeniden kazandıran) yaklaşım uygulayabileceğini gösteren bir SYYP ve sürdürülebilir kampüs alternatifi pratikleri ve stratejileri kullanan **sound** Yağmursuyu Yönetimi uygulamaları geliştirilmek zorundadır. Bu amaçlarla kampüste pek çok üniversitede olduğu gibi bu yaklaşımları uygulayan ve yöneten bir Kampüs Sürdürülebilirlik Ofisi ve akademik araştırmalar ve teknolojik gelişmeler için de bir Su Kaynakları Araştırma Merkezi kurulmalıdır. Böylelikle İYTE kampüsü İzmir ve Türkiye için bir laboratuvar olabilecektir.

İYTE yerleşkesinde sürdürülebilir yağmursuyu yönetimi için öncelikli temel ilke olarak mevcutta varolan yerüstü ve yeraltı su kaynaklarının korunması, niteliklerinin iyileştirilmesi ve etkin olarak kullanılması benimsenmiştir.

İYTE kampüsü yağmursuyu yönetim planının amaçları: suyu korumak, yağmursuyunu bir problem olarak değil bir fırsat olarak yönetmek, geçirimsiz alanları azaltmak, kampüs yağmursuyunu topoğrafya, toprak ve bitkilerin kapasiteleri ile çözümlenmek, yüzeysuyu akış miktarını azaltmak, doğal yaşamı iyileştirmek, erozyonu önlemek, dereleri restore etmek, ve yağmursuyunun yere düştüğü yerde yeniden kullanılmasını sağlayacak tasarımlar uygulamak olarak sıralanabilir.

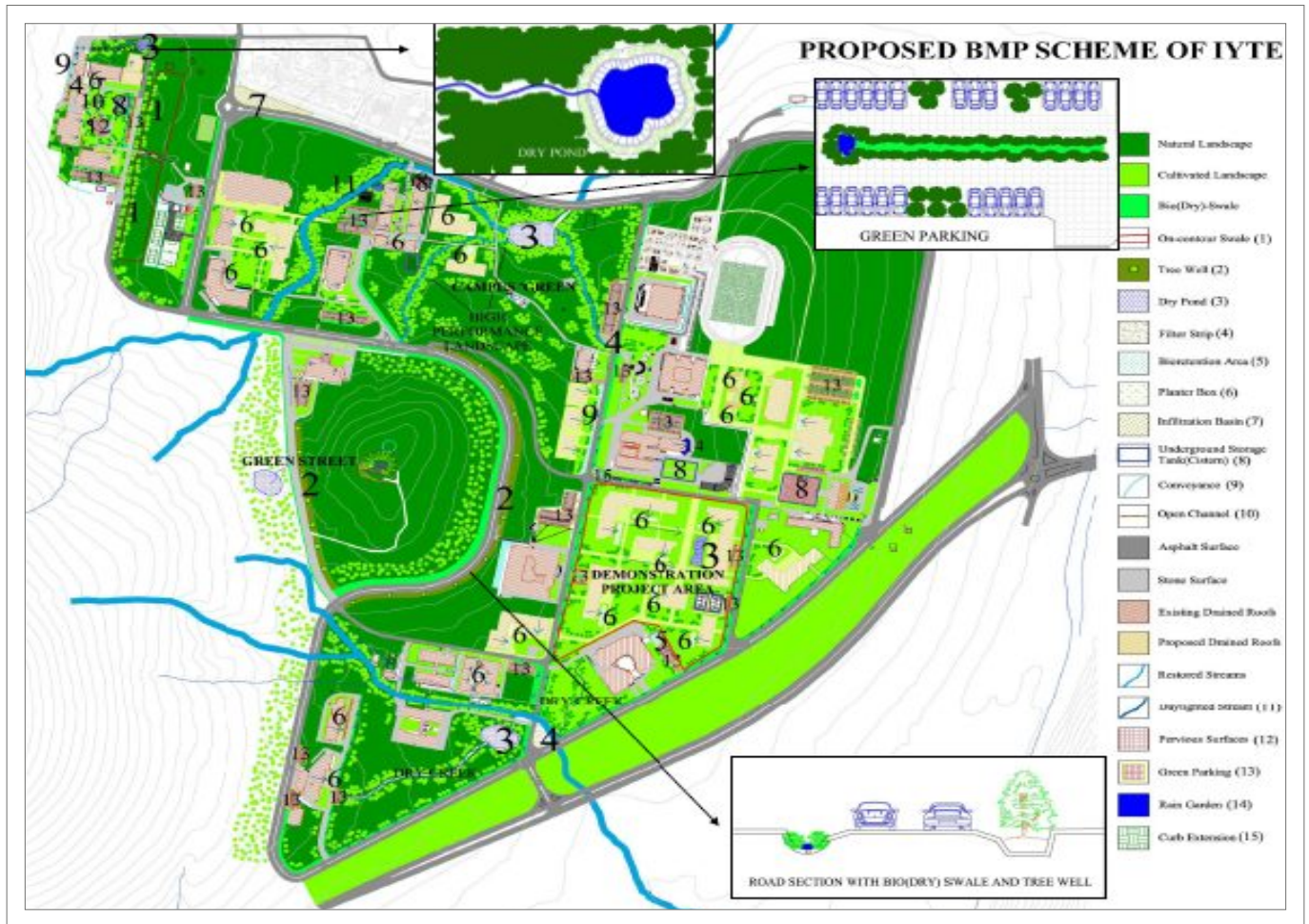

İYTE Kampüsü mevcut altyapısında saptanan sorunlar

İYTE kampüsü için bütüncül bir yaklaşımla önerilen yeşil altyapı teknikleri gösterilmiştir. Önerilen Sürdürülebilir Yağmursuyu Yönetim Şeması ileride üretilecek Kampüs Yağmursuyu Yönetim Planına rehber oluşturabilecek bir başlangıç aşamasıdır. Bu SYYP geleneksel altyapıda alternatif olarak arazinin doğal yapısındaki değişiklikler ve yapılaşmalardan kaynaklanan etkileri iyileştirecek BMPLer tanımlar. Kampüs alanına düşen tüm yağmursuyunu kampüs içerisinde çözümüyle amaçlayan, yağmursuyu, yeraltı suyu ve yüzeysel akış arasındaki karşılıklı ilişkiler paralelinde stratejiler geliştirmiştir. Sürdürülebilir yağmursuyu toplama sistemiyle yağmursuyu doğal yollarla drene edilerek yeraltı akiferlerini destekleyecek ve doğal eğime göre belirli alanlarda tutulup tekrar kullanılacaktır. Bu sistemin elemanları olan biriktirme haznelere sistematik şekilde alanda oluşturulmuştur. Yağmur suyu açık ve doğal drenaj kanalları olan swaleler aracılığıyla akıtılarak birikme noktalarında tutulur. Tüm kampüs alanının tasarımına entegre edilerek oluşturulan yağmursuyu toplama haznelere/alanları hem suyu biriktirme görevi görüp hem de rekreatif kullanıma olanak tanımaktadır. Yeşil çatı sistemi yağmur suyunun kaynağında emilimini sağlar. Ayrıca çatılardaki

yağmur suyu yağmur oluklarından toplanıp, yer altı (sarnıç/cistern) veya yer üstü (su tankları) depolama sistemlerine dahil edilmiştir. Bu çalışmada önerilen sürdürülebilir yağmursuyu yönetimi sistemi ile mevcutta İYTE kampüsünde gerçekleştirilmekte olan atık su arıtma tesisinin hayata geçirilmesi ve arıtılmış suyun damlama sulama sistemi ile sulamada kullanılması gibi sürdürülebilirlik açısından olumlu olan çalışmaların stratejik bir yaklaşım içerisinde kapsamlı bir şekilde kampüs alanı genelinde planlama ve uygulamaya geçirilmesi sağlanmış olacaktır.

Bu yaklaşımla, kampüsümüzde çok gerekli olan bir ortak alan (**Campus Green**) da yaratılmış olacaktır. Yeniden doğallaştırılması ve restore edilmesi önerilen dere koridoru ve yağmur sularının toplanabileceği gölet kenarının estetik, çevresel, rekreatyonel amaçlara hizmet edecek kampüsün '*centerpiece*' ortak yeşil alanı (**Campus Green**) olması düşünülmüştür. Burada aktif ve pasif rekreasyon kullanımları ve festival alanı yer alacaktır. Aynı zamanda öğrenciler için çevre konularında açık sınıf/laboratuar (outdoor classroom) oluşturacaktır.

Öneri Sürdürülebilir Yağmursuyu Yönetim (Yeşil Altyapı Teknikleri) Şemasi

Yeşil Kampüs

Üniversiteler yakın çevreleri ve içinde buldukları toplum için sürdürülebilir gelişme ve çevreyle dost tasarım konularını tanıtıcı ve geliştirici bir rol üstlenebilirler. Kampüs alanını iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik konusunda araştırma ve çalışmaların yapılacağı bir laboratuvar olarak kullanabilen üniversiteler yaratıcı çözümler üretmede toplumda öncü rol oynamaktadırlar. İYTE kampüsü için geliştirilen sürdürülebilir yağmursuyu yönetimi tekniği olan yeşil altyapı elemanları önerileri kampüsün peyzajına olumlu katkılarda bulunurken en önemlisi İYTE kampüsünü çevre sorumluluğu üstlenmiş biçimde içinde yer aldığı doğal ortamla uyumlu hale getirecektir. Aynı zamanda su ihtiyacını Urla'dan sağlayan İYTE kampüsünde geçmişte zaman zaman su temini konusunda yaşanan sıkıntılar ve maliyetler azaltılmış olacaktır. Bu çalışma ile İYTE kampüsü için geliştirilen sürdürülebilir yağmursuyu yönetimi önerilerinin diğer kampüslerde ve kentlerimizde uygulanabilecek bir model oluşturması amaçlanmaktadır. Bu yaklaşımda İYTE kampüsü,

yerleşke alanının doğal karakterini, su kaynaklarını ve çevre kalitesini koruyan, yeşil ve sürdürülebilir yapıların yer aldığı bir inkübatör modeli oluşturmaktadır. İYTE kampüsü ülkemizde yeşil kampüs olma ve iklim dostu yerleşke projesi gibi konularda bilinç oluşturmayı amaçlayan diğer üniversiteler kervanına katılmalıdır. Kaldı ki mevcut durumda zaten atık su arıtma tesisi hayata geçirilmiş ve arıtılmış suyun damlama sulama sistemi ile kullanılması sözkonusudur. **Topluma katkı sağlayan yerler olarak sürdürülebilirlik ilkelerini kendisine amaç edinen üniversiteler kurumsal kimliği farklılaşarak diğerleri arasından sıyrılırlar. İYTE kampüsü neden Yeşil Kampüs olmasın? Sizleri HOW GREEN IS YOUR CAMPUS? sorusu ile başbaşa bırakarak ayrılıyoruz...**

Detaylı bilgi için: Ulusoy, P. Sustainable Management of Water Resources on Campus: The Case of Izmir Institute of Technology, Unpublished Master Thesis, June 2011.

Su tutma alanları

Yeşil otoparklar

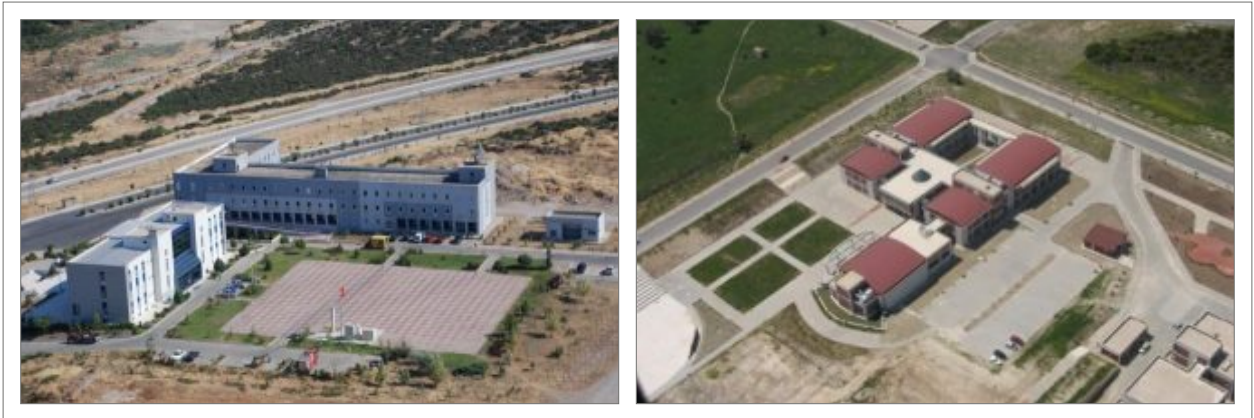
Kaldırım kesikleri

Filtreleme Alanları

Bioswales

Yeraltına su toplama üniteleri yerleştirilebilecek alanlar (mevcut durumda geçirimsiz yüzeyler)

Kanser Vakalarının Mekansal Dağılımının Coğrafi Bilgi Sistemi ile Saptanması ve Coğrafi-İstatistiksel Analizleri:

İzmir Örneği (2011IYTE36)

Yrd.Doç.Dr. M. Ömür SAYGIN,
Yrd.Doç.Dr. Çiğdem Tarhan
Pelin ÖZKAN,
Ar.Gör.Dr. Sultan ESER
Dr. Cankut Yakut
Raziye Özdemir
Prof.Dr. Murat TUNCER
Uzm.Dr. Nejat ÖZGÜL

Sağlık alanında kamu sağlığını tehdit eden hastalıklarla ilgili güvenilir analizler yapabilmek ve bu hastalıklara karşı kontrol stratejileri belirleyebilmek için hastalığın nasıl bir coğrafi dağılım gösterdiği, yoğunluk bölgelerinin nerelerde olduğu ve coğrafi-istatistik (geo-statistics) boyutlarının incelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmalar, hem mekansal özellikleri, hem de tablosal bilgileri bir arada gösterebilen Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ile gerçekleştirilebilmektedir. Sağlık alanındaki bölgesel farklılıkları ortaya koymak, herhangi bir hastalığın konumsal dağılımı, arazi kullanım türleri, arazi yapısı, bitki örtüsü ve jeolojik yapı gibi coğrafi özelliklerle ne gibi ilişkisi olduğunu göstermek ve yorumlamak CBS ile çok daha esnek ve anlaşılır biçimde yapılabilmektedir.

2011 yılında başlayan ve devam eden araştırma projesinin amacı İzmir İli sınırları içerisinde 1993 yılından itibaren KİDEM (Kanser İzlem ve Enetimi Merkezi) tarafından kayıt altına alınan yaklaşık 200.000 kanser vakasından yaklaşık 70.000 tanesini oluşturan akciğer, mesane, larinks, meme, prostat, cilt, tiroid kanserleri ve mezotelyoma kanserlerinin, CBS tabanlı olarak yerleşim alanlarına göre mekansal dağılımlarını yaparak; sonuçlarını akıllı haritalar üzerinde göstermek ve bu dağılımları fiziki çevre ve coğrafi anlamda istatistiksel açıdan irdeleyerek kansere sebep olabilecek çevresel etkenlerin mekansal analizlerini yapabilmektir. Bu kanser türlerinin seçimi KİDEM tarafından İzmir il'inde mekansal yoğunlaşma gösteren kanser vakalarının irdelenmesi sonucu saptanmıştır. Bu çerçevede İzmir'de görülen kanser vakalarının mekansal dağılımı ile nüfus ve çevresel etkilere bağlı olarak incelenecek ve CBS tabanlı İzmir il'i kanser vaka haritaları üretilecektir. Bu haritalar üzerinden yapılacak analiz ve sorgular geo-istatistiksel anlamda yorumlanacaktır. Kanser vakalarının yoğun olduğu bölgelerde kansere neden olabilecek çevresel etkenlerin konumsal ilişkileri irdelenerek, kansere dair

gelecek çalışmalar için coğrafi veri altlıkları oluşturulacaktır. Projenin tamamlanması ile CBS tabanlı kanser vakası coğrafi veri altlığı epidemiyolojik çalışmalar için kullanılacak güçlü bir yapıya sahip olacaktır.

Günümüzde kansere etki eden etkenlerin birçoğu bilinmemekte, ancak kanserin hangi bölgelerde daha sık görüldüğü ve nedenleri tam olarak bilinmemektedir. Bu bölgelerin bilinmesi, kanser türlerinin dağılımı, hastalığa yakalanan bireylerin sosyal ve demografik özellikleri, bölgeler arası farklılıklar ve zaman içerisindeki değişimleri ortaya konulabilecektir. Böylece kansere yol açan risk faktörleri belirlenebilecek ve kanser gelişiminin engellenmesine yönelik çalışmalar daha sağlıklı yürütülebilecektir.

Bunun yanı sıra, kanser, halk sağlığı açısından günümüzün en tehlikeli hastalıkları arasında yer almaktadır. Öldürücü olması, yüksek maliyetli tedavi süreciyle de ülke ekonomisi ve iş gücünde ağır kayıplara neden olmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler, bu gibi sorunlara yönelik çözüm üretebilmek için kansere karşı kontrol programları uygulamaya başlamışlardır. Bu tip programların uygulanabilmesi için öncelikle ülkedeki mevcut kanser durumunun analiz edilmesi gereklidir. Bunun içinde coğrafi bir tabana dayalı kanser istatistiklerinin hazırlanması kaçınılmazdır.

CBS tabanlı kanser yoğunluk haritalarının oluşturulması ile tıp alanında toplumda sağlık olaylarını inceleyen epidemiyoloji bilim dalının kanser konusundaki çalışmalara katkıda bulunabilir. Çünkü, epidemiyolojik çalışmaların amacı; bir sağlık olayının değişik toplumlarda ve farklı zamanlarda dağılımının incelenerek, farklılıklarını ortaya koymak ve bunlardan hareketle hastalığın nedeni üzerine hipotezler geliştirmektir. Ve böylece sağlık alanındaki karar verme süreçlerinde CBS tabanlı analiz ve sorguların karar destek sistemi olarak kullanılması sağlanmış olacaktır.

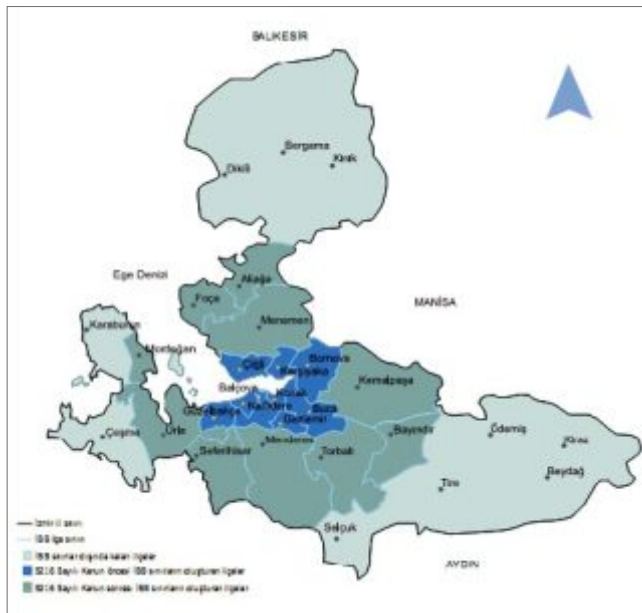
Proje alanı İzmir İli bütünüdür. İzmir'in 19'u Büyükşehir Belediye sınırlarında olmak üzere toplam 30 ilçesini kapsamaktadır. Aşağıdaki tabloda detaylı olarak 2007 yılı İzmir İline ait nüfus verileri gösterilmiştir. 2007 yılı itibarı ile 3.256.536'sı İBŞB sınırlarında olmak üzere toplam nüfus 3.739.353 kişidir. Çalışmada 1992 yılı Mayıs ayından günümüze kadar kayıt altına alınan yaklaşık 200.000 (ikiyüzbin) kanser vaka kayıtları kullanılmıştır.

Yaş grubu	Erkek		Kadın		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
0-4	105.090	3,23	99.186	3,05	204.276	6,27
5-9	115.619	3,55	109.030	3,35	224.649	6,90
10-14	124.410	3,82	116.949	3,59	241.359	7,41
15-19	130.155	4,00	123.002	3,78	253.157	7,77
20-24	155.290	4,77	136.976	4,21	292.266	8,97
25-29	158.338	4,86	153.841	4,72	312.179	9,59
30-34	142.758	4,38	141.886	4,36	284.644	8,74
35-39	127.375	3,91	128.671	3,95	256.046	7,86
40-44	120.028	3,69	121.344	3,73	241.372	7,41
45-49	113.052	3,47	112.093	3,44	225.145	6,91
50-54	99.414	3,05	99.653	3,06	199.067	6,11
55-59	78.475	2,41	79.471	2,44	157.946	4,85
60-64	56.043	1,72	58.379	1,17	114.422	3,51
65-69	40.440	1,24	45.743	1,40	86.183	2,65
70-74	30.513	0,94	38.395	1,18	68.908	2,12
75-79	20.365	0,63	30.624	0,94	50.989	1,57
80-84	10.975	0,34	19.434	0,60	30.409	0,93
85 ve üzeri	4.220	0,13	9.299	0,29	13.519	0,42
İBB-19 ilçe	1.632.560	50,13*	1.623.976	49,87*	3.256.536	100,00
İzmir	1.872.579	50,08*	1.866.774	49,92*	3.739.353	100,00
Türkiye	35.376.533	50,12*	35.209.723	49,88*	70.586.256	100,00

Kaynak: TÜİK, 2010

Çalışma için ilk varsayım ilçe sayıları için yapılacaktır. 2004 yılına kadar İzmir Büyükşehir Belediye (İBŞB) sınırları 9 ilçeyi kapsarken; 23.07.2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile İzmir Büyükşehir Belediye sınırları yeniden belirlenmiştir. Bu kanuna göre kent içindeki valilik binası merkez kabul edilerek yarıçapı 50 km olan daire içine giren İBŞB yönetim alanı olarak tanımlanmıştır. Aşağıdaki şekilde 2004 yılına kadar olan İBŞB sınırları koyu mavi ile gösterilmiştir. 2004 yılından itibaren oluşturulan

İBŞB sınırı orta tonlamalı mavi rengi ile gösterilmiştir. Bununla birlikte, 2009 yılından itibaren Konak İlçesinin Konak ve Karabağlar; ayrıca Karşıyaka İlçesinin Karşıyaka ve Bayraklı ilçeleri olarak ikiye ayrılmasından sonra İBŞB ilçe sayısı 19'a çıkmıştır. 2009'a kadar Konak ve Karşıyaka İlçe adresli toplanan vakalar, artık Konak, Karabağlar, Bayraklı ve Karşıyaka ilçeleri olarak kayıt altına alınmaktadır. Hazırlanacak veritabanında 2008'e kadar olan veriler eski ilçe sınırlarına gösterilecektir. 2009 yılı ise yeni ilçe sınırları baz alınarak hazırlanacaktır.

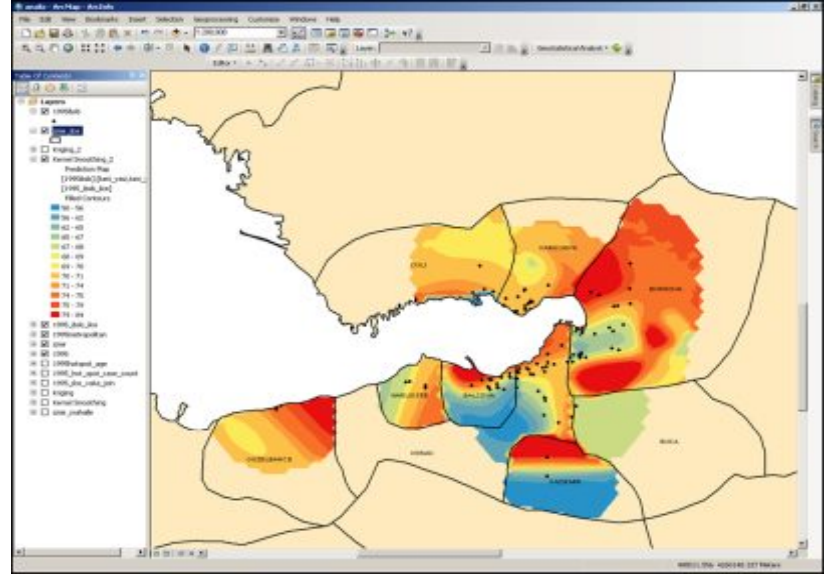
2009 Yılı İtibarıyla İzmir İl İlçeleri
Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2010

Proje kapsamında kullanılan veriler KİDEM tarafından oluşturulan kanser veritabanında yer alan veriler ile İzmir İl bütünü kapsayan ve adres bazına kadar inen CBS verileri kullanılmıştır. Projenin geldiği aşamada KİDEM tarafından İzmir İl'inde yaygın görülen kanser türlerine ilişkin veriler ay bazında KİDEM veri tabanından alınarak adres bazında noktasal olarak sayısal baz haritalara işlenmiş ve kanser veritabanı ile entegre edilerek oluşturulan veritabanı Türkiye Ulusal İstatistik Kurumu (TÜİK)'den sağlanan demografik verilerle ilişkilendirilmiş ve temel coğrafi-istatistik analizler yapılmıştır. Araştırma projesi kapsamında ele alınan ve İzmir İl bütünde yaygın olarak görülen kanser türlerinden prostat kanserine ilişkin ön bulgu örnekleri İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin (İBŞB) 2009 yılı öncesi sınırlarına göre ilçe bazında aşağıda sunulmuştur.

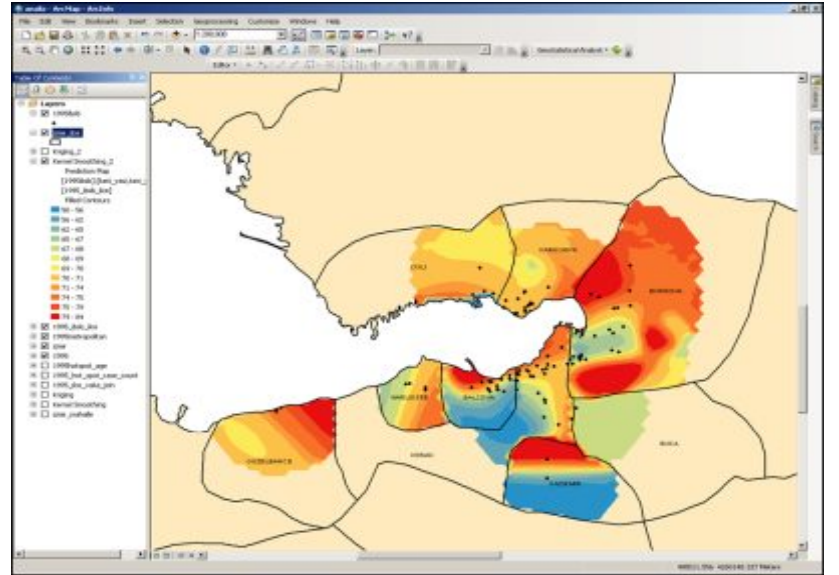
Araştırma projesinin İzmir için yapılması Türkiye için de örnek teşkil edecektir. Çünkü, pilot proje olarak kurulan KİDEM'ler içinde en iyi veri toplayan İl'i İzmir seçilmiştir ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından onaylanmıştır. Bu açıdan bakıldığında mekana dayalı oluşturulacak kanser haritalarında hata payı olmayacaktır ve ülke genelinde yaygınlaştırılması için örnek bir çalışma olacaktır.

Projenin sonuçlanması ile gerek kanser hastalığı bünyesinde gerekse diğer hastalıkların mekana dayalı gösterimlerinde CBS tabanlı çalışmaların yaygınlaştırılması ve global ölçekte Türkiye'nin kanser ve hastalık yoğunluk analizlerinin çıkartılması için örnek bir çalışma olacaktır. Böylece hem kanser hem de diğer hastalıklar ile savaş için ileriye dönük stratejik planlar yapılmasında karar destek sistemi olarak kullanılacaktır. Diğer yandan bu çalışmanın sonucunda kanser dağılımında bölgesel farklılıkların incelenebilecek olması literatür için bir kazanımdır.

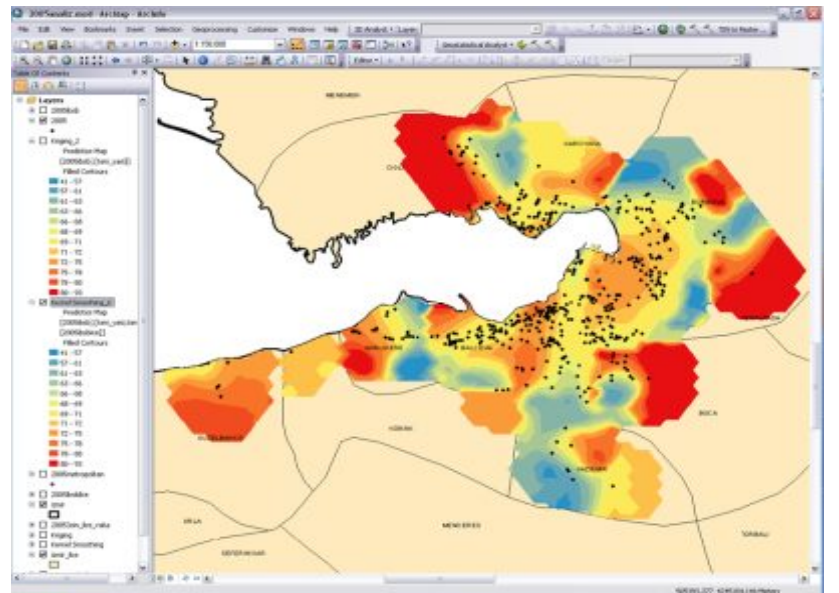
Özellikle Kanserle Savaş Daire Başkanlığı'nın hedefleri içerisinde yer alan Kanser Kayıt Merkezlerinin ülke genelinde çoğaltılması ve güvenilir veri temini bu tip örnek çalışmalar sayesinde başlatılabilecektir.

Prostat Kanserinin 1995 yılında İBŞB bütününde yaş gruplarına göre Kernel Yoğunluk Haritası

Prostat Kanserinin 2000 yılında İBŞB bütününde yaş gruplarına göre Kernel Yoğunluk Haritası

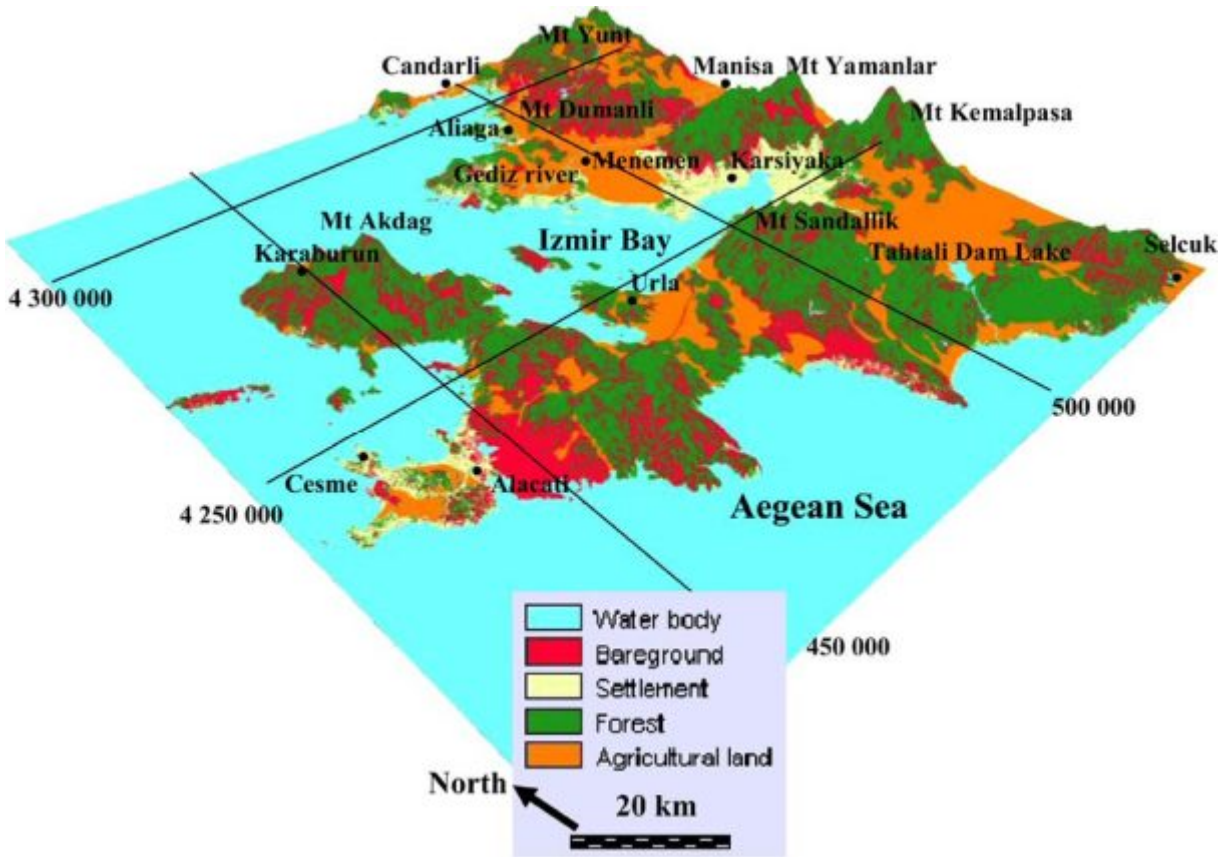
Prostat Kanserinin 2005 yılında İBŞB bütününde yaş gruplarına göre Kernel Yoğunluk Haritası

Landsat-7 ETM+ Uydu Görüntüleri ve SRTM Sayısal Yükseklik Modeli Kullanılarak Sahil Taşkın Risk Analizi, İzmir örneği

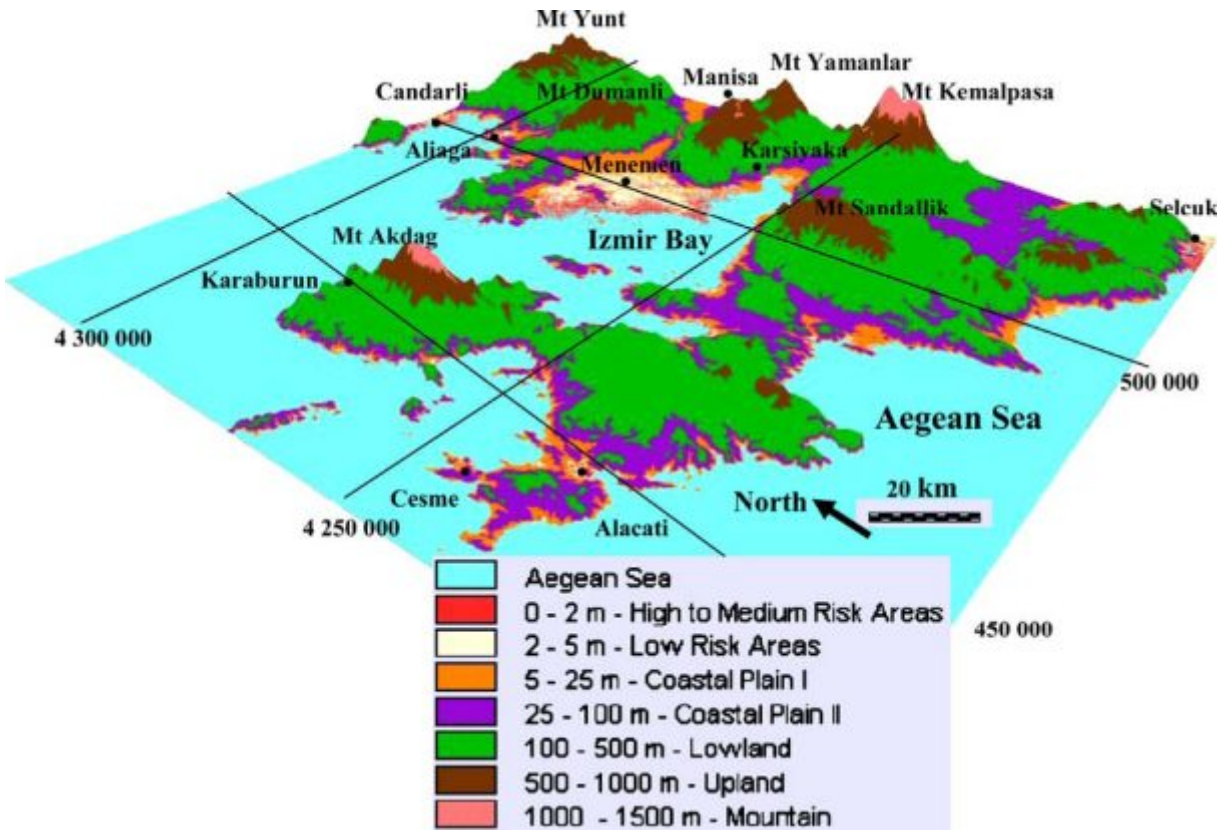
A.C. Demirkesen, İYTE
F. Evrendilek, AİBÜ
S. Berberoğlu, ÇÜ
S. Kılıç, Mkü

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (Intergovernmental Panel on Climate Change – IPCC) küresel iklim değişikliğinden dolayı 21. yüzyıldaki küresel ortalama deniz seviyesi artışındaki ivmeyi rapor etmiştir. Eğer bu ivme sabit kalırsa, bazı sahil kıyıları büyük olasılıkla 2100 yılına kadar sular altında kalacaktır. Küresel iklim değişikliğinin sonucu olarak, sahil kıyılarının farklı duyarlılığını belirleme becerisi gelecekteki taşkın afetlerine karşızamanında önlem almak için gereklidir.

Yıldız vd. (Harita Genel Komutanlığı, Harita Dergisi, sayı 17, sayfa 1-75, 2003) 1984-2002 arasında İzmir ili kıyısında yerel ortalama deniz seviyesi yükselmesini 6.8 ± 0.9 mm/yıl olarak rapor etmiştir. Bu çalışmada, arazi-kullanımı ve arazi-örtüsü tipleri kullanılarak İzmir bölgesinin sahil taşkın alanlarının mekansal dağılımı belirlenmiştir. Arazi-kullanımı ve arazi-örtüsü tipleri Maksimum Likelihood kontrollü görüntü sınıflandırma yöntemiyle Landsat-7 ETM+ multi-spektral uydu görüntü seti ve SRTM sayısal yükseklik modelinden belirlenmiştir. Bulgular, 2100 yılına kadar Gediz Irmağı boyunca Menemen Ovası, ve sırasıyla azalan düzeyde Karşıyaka, Alaçatı, Aliağa, Çandarlı ve Selçuk yerleşim yerleri yüksek riske sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil 1: İzmir bölgesinin üç boyutlu arazi-kullanım arazi-örtüsümodeli

İzmir bölgesinin sayısal yükseklik modeli

İçimizden

Research Highlights

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

GURUR DUYDUKLARIMIZ

Ödüller

Kenan Bilhan, Ebru Can,
Seden Cinasal Avcı, Ramazan Avcı,
Hamidreza Yazdani

**AFYONKARAHİSAR CUMHURİYET MEYDANI VE ÇEVRESİ
ULUSAL MİMARLIK VE KENTSEL TASARIM FİKİR PROJE
YARIŞMASI (1. ÖDÜL) - 2011**

Koray Velibeyoğlu, Hasibe Velibeyoğlu,
Rabia Bolposta, Ahmet Kıvanç Kutluca,
Uğur Bozkurt, Gülnur Vuruşkan,
Murat Çevikayak, Arzu Uçal Şengel,
Sema Ertuğrul, Gökhan Çam,
Hamidreza Yazdani

**URLA - ÇEŞME - KARABURUN YARIMADASI ULUSAL
FİKİR YARIŞMASI (1. ÖDÜL) - 2008**

Dalya Hazar, Nur Sinem Partigöç, Adil Tokay
**İzmir Büyükşehir Belediyesi Tarihe Saygı Yerel Koruma
Ödülleri (Katkı Ödülü) - 2007**

Işın Can, S. Bahar Durmaz, Can Kaya
**İzmir Konak Belediyesi Uzundere Kentsel Tasarım
Proje Yarışması (4. Mansiyon Ödülü) - 2006**

ETKİNLİKLERİMİZ

Kongre/Konferans/Sempozyum/Toplantı

**AVRUPA PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ
(AESOP) 26. YILLIK KONFERANSI
DOKTORA ÖĞRENCİLERİ ÇALIŞTAYI**

İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü 6-9 Temmuz 2012 tarihlerinde Avrupa Planlama Okulları Birliği (AESOP) 26. Yıllık Konferansı Doktora Öğrencileri Çalıştayı'na ev sahipliği yaptı. Yrd.Doç.Dr. Güldem Özatağan'ın organizasyon sorumlusu olduğu toplantıya, hem Avrupa'dan hem de Avrupa dışından 40 öğrenci ile 8 akademisyen katıldı. 120 başvuru arasından seçilerek çalıştaya kabul edilen 40 doktora öğrencisi, bir taraftan doktora araştırmasının farklı aşamalarında bulunan diğer doktora öğrencileri ve çalıştaya davetli danışman hocalarla araştırmalarını paylaşmak ve araştırmalarına yönelik geri besleme almak imkanı bulurken, diğer taraftan da çalıştay çerçevesinde düzenlenen çevre gezileri sonrasında İzmir örneğinde kentleşme dinamikleri ve kent planlama ile ilişkili konuları tartıştılar. Çevre gezilerinden ilki İzmir kent merkezinde ve İnciraltı'nda yapılırken diğeri Efes ve Şirince turunu kapsadı.

Çalıştayda 4 çalışma grubu oluşturuldu ve her gruptaki öğrenci çalışmaları ikişer danışman tarafından değerlendirildi. Aynı zamanda öğrencilerin birer hakem

gibi davranarak birbirini eleştirmesi beklendi. Oturumlarda dünyaca ünlü planlama akademisyenlerinden Gert de Roo, Barrie Needham, Michael Neuman, Laura Saija ve Piotr Lorens tarafından ve evsahibi üniversitelerden akademisyenler Güldem Özatağan, Serap Kayasü ve Ali Türel tarafından bilgi-eylem ilişkisi, araştırma tasarımı ve planlama araştırmalarında yöntem gibi çeşitli konularda önemli vurgular yapıldı. Çalıştay sonunda ise katılımcılar gelecek çalıştaylar için değerlendirilmeler yaptılar.

TÜRKİYE ULUSAL JEODEZİ KOMİSYONU "TUJK 2010 – MEKANSAL PLANLAMADA JEODEZİ SEMPOZYUMU"

Türkiye Ulusal Jeodezi Komisyonu'nun 2002 yılından bu yana her yıl gerçekleştirdiği bilimsel toplantılarının dokuzuncusu, *Mekansal Planlamada Jeodezi Sempozyumu* adı altında, 24-26 Kasım 2010 tarihlerinde İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama Bölümünün ev sahipliğinde, kayıtlı 153 kişinin, izleyici ve diğer katılımcılarla birlikte 200'ün üzerinde katılımcıyla İzmir'de gerçekleştirilmiştir.

Jeodezi, insan ve toprak ilişkisinin kurulduğu bir bilim dalıdır. Şehir ve bölge planlama ise zaman ve mekan ilişkisini kurarak aynı ilişki zemininde mekanı biçimlendirir ve gelişime altlık oluşturacak planlamaları yapar. Birçok alanda birlikte çalışma olanağı bulan her iki disiplinin çalışmalarının odağında insan vardır. Bu çalışmalar insan yaşamı, toplumsal ilerleme ve toplum yararı gözetilerek gerçekleştirilmektedir. Sempozyumumuzda, disiplinler-arası yaklaşımların giderek artan önemi göz önüne alınarak, ortak çalışmalar yürüten Şehir ve

Bölge Plancıları ile Harita Mühendisleri bir araya gelmişlerdir. Ortak bir dilin oluşturulmasına katkı sağlayacağına inanılan bu sempozyumun amacı, "güncel bilimsel konuların yanı sıra mekansal planlamanın jeodezik açıdan önemli sorunlarının kuramsal boyutuyla ve uygulama yönüyle tartışmaya açılması; ulusal ve uluslararası düzeyde gerçekleştirilen çalışmaların paylaşılması; bu alanda gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarının tartışılması; katılımcıların güncel gelişmeler hakkında bilgi sahibi kılınması ve gelecekteki olası gelişmelerin değerlendirilmesi" olarak deklare edilmiştir.

Sempozyumda "Mekansal Planlamada Jeodezi" ve "Kent Bilgi Sistemlerinde Jeodezik Altyapı" başlıklı iki panel ile "Mekansal Planlamanın Jeodezik Açısından Sorunları ve Çözüm Önerileri" başlıklı bir forum yapılmıştır. Ayrıca "Mekansal Planlamada Sayısal Yükseklik Modeli Uygulamaları", "Koruma Alanlarında Jeodezinin İşlevi", "Mekansal Planlamada Coğrafi Bilgi Sistemleri Uygulamaları" başlıkları altında güncel teknik ve bilimsel konularda yapılan sunuşların yer aldığı teknik oturumlar düzenlenmiştir. Oturumlarda sunumu gerçekleştiren katılımcılar değerli katkılar sunmuş, dinleyiciler de değerlendirme ve katkılarıyla sunuşları zenginleştirmişlerdir.

Sempozyum sonuç bildirgesinde oturumlar sonucunda oluşan görüş ve değerlendirmeler alt başlıklar halinde sunulmuştur:

Mekansal planlamada jeodezi

Mekansal planlama ile yerküre üzerinde insanın ürettiği yerleşmelerin mevcut durumları saptanır, geleceğe yönelik kestirimler yapılır ve bu çerçevede amaç ve hedefler belirlenir. Planlama salt fiziksel planlamadan ibaret değildir; aynı zamanda bir yaşam üretimi aracıdır.

Jeodezi bilimi, mekanda kendiliğinden oluşmuş ya da yapay biçimde oluşturulmuş olan düzeni kendi yöntemleriyle saptayan, bu düzenin daha bütünlüklü görülebilmesi için saptamalarını ürüne dönüştüren bir disiplindir ve bu niteliğiyle alan araştırması, çözümlenme ve plan evrelerinden oluşan planlama sürecine altlık olacak bilgileri üreten önemli bir disiplindir. Jeodezi bilimi de dahil olmak üzere mekanla ilgili alanlarda insan yerleşimlerinin bileşenlerinin birbiriyle ilişkilerinin kavranması, hem tarihsel hem güncel durumlarının göz önüne alınması ve mekanın bütünsel olarak mercek altına alınması bir zorunluluktur. Oysa ülkemizde bu yaklaşımın yaşam

bulduğunu söylemek olası değildir. Bu nedenle, mülkiyetin kutsandığı ve mekanın metalaştığı günümüz koşullarında mekansal planlama, daha fazla önemsenmesi ve toplum bilincine taşınması gereken bir başlık konumundadır.

Sempozyumda değerli bilgi, deneyim ve birikimlerini paylaşan jeodezi ve şehir ve bölge planlama disiplinlerine mensup katılımcılar, planlamaya ilişkin kötü örneklerin önüne geçilmesini başlı başına bir mücadele alanı olarak görmekte, mekanla ilgili disiplinlerin ortak bir mekan algısı konisi yaratmaları gerektiği düşüncesinde ortaklaşmaktadır.

Mekansal planlamada teknolojinin sağladığı olanaklar ve yaşanan sorunlar

Teknolojik gelişim, farklı alanlarda geçmişe göre çok daha fazla veri ve bilginin toplanmasını sağlamış, bu verilerin depolanmasını, işlenmesini ve analizini olağanüstü düzeyde kolaylaştırmıştır. Teknolojinin gelişimi haritacılık ve şehir ve bölge planlama disiplinlerinin ortak konularına sahip çıkılmasını önemli kılmaktadır. Sağlıklı bir mekansal bilgi altyapısının oluşturulması, bu altyapı üzerinde demografik yapı, çevresel konular, küresel ısınma, doğal afetler vb. bir dizi unsurun mekansallaştırılması ve bu çerçevede planlamaya dayalı politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Teknolojinin akılcı ve ülke kaynakları gözetilerek kullanılması açısından bu yaklaşımın benimsenmesi önemlidir ve ayrıca hem ülke ölçeğinde hem de küresel ölçekte mekansal algıyı güçlendirecek bir etki yaratacaktır.

Coğrafi bilgi teknolojileri, farklı birçok alanda olduğu gibi haritacılıkta ve şehir ve bölge planlığında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Sempozyum kapsamında üst ölçekli planların üretilmesi, havza yönetimi, arazi kullanımı ile trafik ilişkisinin kurulması,

kadastral uygulamalar, taşınmaz yönetimi, kentsel dönüşüm projelerinin geliştirilmesi, teknik altyapı bilgi sistemlerinin kurulması, tarihi mimari ve kültürel mirasın korunması ve belgelenmesi gibi mekansal bilgiye dayanan bir dizi CBS uygulaması yapılan sunumlarla katılımcılarla paylaşılmıştır.

Ülkemizdeki uygulamaların daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulmaları için mekansal veri altyapısı en önemli unsur konumundadır. Bu çerçevede Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulması, hem konumsal hem de sözel bilgiler ile mekansal bilgi sistemlerine ilişkin standartların oluşturulması, verilerin kullanımı ve paylaşımına ilişkin yasal bir altlığın oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu alanda birlikte çalışan farklı disiplinler ortak bir irade geliştirmek zorundadır.

Ülkemizde çok sayıda kurum veri üretmekte, ancak koordinasyon eksikliği vb. nedenlerle yapılan çalışmaların birbirleri ile ilişkileri kurulamadığı için aynı çalışma yinelenebilmekte ve kaynak israfı söz konusu olmaktadır. Verilerin kullanımının organizasyonu da önemli bir başka sorundur.

Uygulamaların farklı koordinat sistemlerinde kullanılması yerine ortak bir koordinat sisteminde gerçekleştirilmemesi de karmaşaya neden olan bir diğer önemli sorundur. Mekansal analizlerin yapılması için doğru ve güvenilir veri temin etmek oldukça zor olsa da, varolan verilerle CBS uygulamaları ve analizler geliştirilmektedir. Bu ve benzeri sorunların aşılmasıyla doğru, güvenilir altlıkların oluşması söz konusu olacak ve mekansal planlama daha ileri bir noktaya taşınacaktır. Bu süreç toplumsal ölçekte mekansal ağının güçlenmesini de sağlayacaktır.

TUSAGA-Aktif ağının devreye girmesi mekansal bilgi sistemleri için jeodezik altyapı açısından önemli bir gelişmedir. Bu ağın kent ölçeğinde sıklaştırılması mekansal planlamaya altlık oluşturacak verilerin elde edilmesini kolaylaştıracaktır ve bu niteliğiyle uygulayıcılar için çok önemlidir.

Sayısal yükseklik modelleri, kentler açısından, özellikle de çevre yönetimi, doğal afetler vb. konular özelinde planlamaya altlık oluşturan unsurlardır. Sayısal yükseklik modellerinin geliştirilmesinde yaygın olarak kullanılan tekniklerden biri olan Yapay (sentetik) Açıklık Radar İnterferometrisi (InSAR) çeşitli nedenlerle oluşan yeryüzü hareketlerinin belirlenmesini sağlayan uzay bazlı jeodezik bir yöntemdir. Bu ve benzeri tekniklerle heyelan alanlarının izlenmesi, çöküntülerin belirlenmesi, doğal afet riski olan bölgelerin tespiti kentsel planlama ve insan yerleşimleri için vazgeçilmez olan afet yönetimi açısından önemlidir. Atmosferdeki ısınmaya bağlı olarak oluşacak deniz seviyesi yükselmesinin yol açacağı olası risklerin belirlenmesi, planlama açısından önem taşıyan uygulamalara örnek olarak verilebilir. Gelecekte yersel tekniklerle

elde edilecek verilerle desteklenmesi gereken bu tekniklerin sayısının ve elde edilen doğruluğun artmasıyla gerçek zamanlı uygulamalara geçiş söz konusu olacak ve bu tekniklerin kullanımı rutin hale dönüşecektir. Diğer uzaktan algılama teknolojileri açısından da benzer bir gelecek tasviri yapılabilir.

Sempozyum kapsamında uzaktan algılama, dijital fotogrametri, lazer tarayıcılar vb. teknolojik araçlar, doğal afet risklerinin ve yeryüzündeki deformasyonların belirlenmesinde yararlanılan ve bu niteliğiyle planlama süreci için veri üretilmesine yarayan tekniklere değinilmiş ve yapılan uygulamalar katılımcılarla paylaşılmıştır.

Tarihi, mimari, kültürel ve doğal çevrenin korunmasında jeodezinin işlevi

Tarihi çevrelerin korunması, planlanması ve yönetimi mekanla doğrudan ilişkili bir konudur. Buna bağlı olarak, verilerin büyük bölümü de mekansaldır. Verilerin mekanla ilişkilerinin incelenmesi, mekandaki dağılım ve yayılımlarının değerlendirilmesi karar verme sürecinde büyük önem taşır. Her karar verme sürecinde olduğu gibi, çok boyutlu ve mekansal bir karar verme süreci olan tarihi çevrelerin, mimari ve kültürel mirasın korunması planlanması ve yönetimi ve doğru kararların üretilebilmesi yeterli, doğru ve kullanılabilir bilginin varlığına dayanır.

Kültürel mirasın belgelenmesi, fiziksel, sosyal, ekonomik, kültürel, tarihsel yönlerine ilişkin çeşitli nitelik ve ölçekte bilgi üretilmesi, üretilen çok miktardaki verinin işlenmesi ve kullanılabilir bilgiye dönüştürülmesi koruma disiplini açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca grafik, görsel ve tanımsal verinin bir arada kullanımına olanak sağlayan Coğrafi Bilgi Sistemleri kültürel mirasın belgelenmesine yeni

olanaklar sağlamıştır. Belgeleme çalışmaları kapsamında gelişen teknolojik araçların; doğru, amaca uygun ve bilinçli kullanımı gereklidir. Bu anlamda konuyla ilgili disiplinlerin bir arada koordinasyonu sağlanması önem taşımaktadır.

Üç boyutlu kent modellerinin geliştirilmesi, arkeolojik alanların tespiti, yerleşme tarihinin belirlenmesi, kentsel alanlarda tarihi dokunun belgelenmesi vb. alanlar jeodezi ile şehir plancılığının arakesitleri arasına katılabilir. Jeodezik teknikler, tarihi, mimari ve kültürel mirasın ölçülere dayalı olarak belgelenmesinde yaygın olarak kullanılmaktadır. Geleneksel tekniklerin yanı sıra son dönemde giderek daha yaygın olarak kullanılan uçaktan lazer tarayıcılar, LIDAR, hava fotogrametrisi, yersel lazer tarayıcılar, yersel fotogrametri vb. tekniklerin kullanımıyla yapılan bu uygulamalar daha farklı bir boyut kazanmıştır. Uzaktan algılama teknikleri ve coğrafi bilgi teknolojileri de tarihi, mimari, kültürel ve doğal çevrenin korunmasında akılcı olarak kullanılacak jeodezik araçlardır.

Sempozyum sonuçları açısından ülkemizde jeodezi bilimcilerinin yol haritasının oluşturulmasına önemli bir katkı sunmasının yanı sıra şehir ve bölge plancılığı disiplini ile olan etkileşim ve paylaşımına da önemli bir katkı sağlamıştır.

TÜRKİYE PLANLAMA OKULLARI BİRLİĞİ 2010 YILI DÖNEM BAŞKANLIĞI TOPLANTISI

Doç. Dr. Semahat Özdemir

2005 yılında, Türkiye'de lisans eğitimi vermekte olan, "Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri" tarafından kurulmuş olan "Türkiye Planlama Okulları Birliği" (TUPOB), her yıl bir başka bölümün ev sahipliğinde ortak çalışmalarını yürütmektedir. Kuruluş aşamasında, yalnızca lisans ve lisansüstü eğitim vermekte olan bölümlerin üye olduğu bu birliğe, günümüzde henüz eğitime başlamamış olan, ancak kurulmuş olan tüm şehir ve bölge planlama bölümleri (ŞBP) üyedir. Bu bölümler ve lisans eğitimine başladıkları tarihler, tablo 1'de verilmiştir.

TURKIYE PLANLAMA OKULLARI BIRLIGI
THE ASSOCIATION of PLANNING SCHOOLS of TURKEY

Tablo 1: ŞBP bölümlerinin kuruluş yılları ve lisans eğitimine başlama tarihleri.

Planlama Bölümü olan Üniversiteler	Kuruluş Yılı	Eğitime Başlama Yılı	Kurulduğu Kent
Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ)	1961	1961	Ankara
Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ)	1979	1979	İzmir
Yıldız Teknik Üniversitesi (YTÜ)	1982	1982	İstanbul
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi (MSGSÜ)	1982	1982	İstanbul
İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ)	1982	1983	İstanbul
Gazi Üniversitesi (GÜ)	1984	1984	Ankara
Selçuk Üniversitesi (SÜ)	1994	1994	Konya
Erciyes Üniversitesi (EÜ)	1993	1999	Kayseri
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü (İYTE)	1995	1998	İzmir
Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü (GYTE)	1995	-	Kocaeli
Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ)	1997	-	Van
Mersin Üniversitesi (MÜ)	1999	-	Mersin
Süleyman Demirel Üniversitesi (SDÜ)	2001	2005	Isparta
Bozok Üniversitesi (BÜ)	2003	2003	Yozgat
Karadeniz Teknik Üniversitesi (KTÜ)	2003	2005	Trabzon
Abant İzzet Baysal Üniversitesi (İBÜ)	2006	-	Bolu
Pamukkale Üniversitesi ^(a)	2007	2012 ^(a)	Denizli
Çanakkale Onsekiz Mayıs Üniversitesi (ÇOMÜ)	2008	-	Çanakkale
Gaziantep Üniversitesi (GANTEP)	2006	-	Gaziantep
Amasya Üniversitesi (AU)	2009	-	Amasya

(a): Üniversitenin internet sayfasında 2012 yılında şehircilik eğitimine başlanacağı belirtilmiştir.

Yukarıdaki tabloda sunulan bilgiler, İYTE'nin dönem başkanlığı tarafından hazırlanmış olan ve Şubat 2011 de tamamlanmış olan, **“Lisans Düzeyinde Açılacak Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri İçin Gerekli Asgari Ölçütler”** Raporundan alınmıştır.

TUPOB'un öncelikli amacı, Ülkemizde planlama eğitiminin kalitesini yükseltmek, bölümler arası işbirliği ve eşgüdümü sağlamaktır. İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, dönem başkanlığı sürecinde, hazırlanmış olduğu eylem planına paralel olarak çalışmalarını yürütmüştür.

Dönem Başkanlığı Eylem Planının en öncelikli konusunu, hiçbir ön değerlendirme ve plana dayanmadan ve yeterli öğretim üyesi ve donanımına sahip olmadan kurulan ve sayıları hızla artan, yeni şehir ve bölge planlama bölümleri oluşturmuştur. Bu nedenle, tüm bölümlerden gerekli bilgiler toplanarak ve diğer ülkelerdeki planlama bölümlerinin sahip olduğu eğitim kadrosu ve donanım düzeyleri de göz önüne alınarak, anılan Rapor hazırlanmıştır.

Raporun amacı;

- lisans seviyesinde eğitim verecek bir şehir ve bölge planlama bölümünün varlığı için gerekli asgari ölçütleri belirlemeyi,
- bu ölçütlere dayanarak mevcut planlama bölümlerinin durumunu değerlendiren tespitler yapmayı ve
- yeni veya mevcut ŞBP bölümlerinin lisans eğitimi vermek üzere niceliksel ölçütler üzerinden nasıl

geliştirilmesi gerektiğine dair yol göstermeyi amaçlamaktadır.

Hazırlanmış olan bu raporda, eğitim vermekte olan tüm bölümlerin öğrenci ve öğretim üyesi/görevlisi sayıları, derslik alanları, stüdyo olanakları, bilgisayar donanım ve yazılım düzeyleri vb. bilgiler toplanmıştır. Gerek ülkemizdeki gelişmiş bölümlerdeki eğitim kadrosu ve donanım olanakları, gerekse de yurt dışı örnekleri incelenerek, lisans eğitimine başlayabilmek için ölçütler geliştirilmiştir.

İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nün diğer bölümlere göre konumunu değerlendirebilmek açısından, Raporda yer alan ve Ülkemizde 2009-2010 eğitim yılı itibarıyla mevcut bölümlerdeki öğretim kadrosu sayıları, aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi, 1984 yılından önce kurulmuş olan bölümlerde, öğretim üyesi ve görevlisi sayıları, 18 ile 26 arasında değişmektedir ve ortalama değer 21 dir. 1990 yılından sonra kurulan ve lisans eğitimi veren bölümler içinde, öğretim kadrosu açısından 14 kişi ile İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, en yüksek değere sahiptir ve bu dönemde kurulmuş olan 6 bölümdeki ortalama öğretim üyesi/görevlisi sayısı, 8 kişidir. Kuşkusuz bu değerler olması gereken değerlerin çok altındadır.

Tablo 2: Lisans Eğitimi veren planlama bölümlerinin mevcut öğretim Kadrosu (Öğretim Üye ve Görevlileri) (2009-2010)

Kurum Adı	Toplam Akademik Üye ve Görevlileri Sayısı
1961 - 1984 döneminde kurulan ve lisans eğitimi veren bölümler	
ODTÜ	18
DEÜ	18
YTÜ	21
MSGSÜ	24
İTÜ	26
Gazi	19
ORTALAMA	21
1990 sonrasında kurulan ve lisans eğitimi veren bölümler	
Selçuk	7
Erciyes	7
İYTE	14
SDÜ	6
Bozok	3
KTÜ	9
ORTALAMA	8
1990 sonrasında kurulan fakat lisans eğitimi veren bölümler	
GYTE	6
Mersin	7
YYÜ	0
İBÜ	2
ÇOMÜ	1
Pamukkale	0
Amasya	3
Gaziantep	1
ORTALAMA	3
Asgari ölçüt	12

Yukarıdaki tabloda sunulan bilgiler, İYTE'nin dönem başkanlığı tarafından hazırlanmış olan ve Şubat 2011 de tamamlanmış olan, "Lisans Düzeyinde Açılacak Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri İçin Gerekli Asgari Ölçütler" Raporundan alınmıştır.

TUPOB'un öncelikli amacı, Ülkemizde planlama eğitiminin kalitesini yükseltmek, bölümler arası işbirliği ve eşgüdümü sağlamaktır. İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, dönem başkanlığı sürecinde, hazırlanmış olduğu eylem planına paralel olarak çalışmalarını yürütmüştür.

Dönem Başkanlığı Eylem Planının en öncelikli konusunu, hiçbir ön değerlendirme ve plana

TUPOB buluşması, Temmuz 2010, İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

MEKAN ARAŞTIRMA SEMİNERLERİ

Bölümümüz öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr. Güldem Özatağan koordinatörlüğünde İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi 2010 Güz Yarıyılı Programı'nda "mekan araştırmaları" başlığı altında bir dizi seminer gerçekleştirilmiştir. Seminerlerin amacı, İYTE Mimarlık Fakültesi bünyesindeki akademik personel, kurum dışından davetli araştırmacı ve uygulayıcılar ve öğrenciler arasında bilgi paylaşımını artırmak ve güncel konularda tartışma ortamı yaratmaktır. Seminerleri verenler ve sunum konuları aşağıda belirtilmektedir.

Tarih	Konuşmacı	Sunuş Başlığı
HAFTA 1 4-10 Ekim	İŞİN CAN İYTE/University of Nottingham	Ara-mekan ve Sosyal Etkileşim
HAFTA 2 11-17 Ekim	AŞEGÜL GÜNGÖREN İzmir Büyükşehir Belediyesi	İBŞB'nin Kentlilik Bilincini Geliştirmek Amaçlı Yürüttüğü Seminer Programından Derleme
HAFTA 3 18-24 Ekim	GÖKHAN ERKAN İYTE	İzmir'in Planlama Gündemi
HAFTA 4 25-31 Ekim	DR. NURŞEN KUL İYTE	Türkiye'de Erken Cumhuriyet Dönemi Mimarlık Mirasının Korunmasındaki Yaklaşımlar: İzmir İlkokul Binaları Örneği
HAFTA 5 1-7 Kasım	MERT KOMPİL İYTE	Türkiye'de Batı Tarzı Büyük Ölçekli Tüketim Mekanlarının Gelişimi Üzerine Güncel Değerlendirmeler
HAFTA 6 8-14 Kasım	YRD.DOÇ.DR. EBRU ERTUGAL İzmir Ekonomi Üniversitesi	'AB'nin Siyasal Ekonomiye Etkisi: Türkiye'de Sanayi Politikası Örneği'
HAFTA 7 15-21 Kasım	ÖGR. GÖR. DR. TONGUÇ AKIŞ İYTE	Mimarlığın Sosyal Forumu'nun Ardından
HAFTA 8 22-28 Kasım	PROF. DR. SEDEF AKGÜNGÖR Dokuz Eylül Üniversitesi	Bölgesel Avantajın Yapılandırılması
HAFTA 9 29 Kasım-5 Aralık	ÖGR. GÖR. CAN GÜNDÜZ İzmir Ekonomi Üniversitesi	Sakin Şehir: Seferihisar Deneyimi
HAFTA 10 6-12 Aralık	DOÇ. DR. MURAT ÇELİK İYTE	Kalkınma ve Demokrasi
HAFTA 11 13-19 Aralık	YRD.DOÇ.DR.HİLAL ERKUŞ-ÖZTÜRK Akdeniz Üniversitesi	Turizm Kentlerinde Yönetişim: Antalya, Amsterdam, Liverpool
HAFTA 12 20-26 Aralık	ÖGR. GÖR. DR. FİGEN AKPINAR İYTE	İstanbul'un düşündürdüğüleri: Analitik Etüt Stajının Değerlendirilmesi
HAFTA 13 27-31 Aralık	DOÇ.DR. SEMAHAT ÖZDEMİR İYTE	Bir Dönüşüm Projesi: Chelsea Market

BÖLÜM İÇİ DİĞER SEMİNERLER (2011-2012)

2011-2012 döneminde bölümümüzü ziyaret eden katılımcılar ile ortaklaşa düzenlenen etkinlikler kapsamında verilen seminerlere ait tarihler ve konu başlıkları aşağıda belirtilmiştir.

5 Şubat 2012

Seminer: "Privately Owned Public Spaces"

Dr. Zeynep TURAN HOFFMAN

28 Aralık 2011

Seminer: "Dynamics of Regional Income Inequalities and Convergence"

Dr. Hasan Engin DURAN

21 Aralık 2011

Seminer: "Towards the Regional Acupuncture: How Far is Far Away?"

Ing. Vojtech NOVOTNY

14 Aralık 2011

Seminer: "Kentsel Dönüşüm Proje Uygulama Örnekleri: Yeni Mamak (Ankara); Doğanbey (Bursa); Urfa; Aydın; Zonguldak; Kahramanmaraş"

L. Levent ÖZDEŞ

7 Aralık 2011

Seminer: "Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kurulmasıyla şehir planlamaya ve mimarlığa dair neler değişiyor?"

Prof. Dr. Serdar KALE

Doç. Dr. Semahat ÖZDEMİR

Gökhan H. ERKAN

Hasan TOPAL

Bölüm İşbirlikleri, Katıldığımız Proje ve Etkinlikler

KARABURUN YARIMADASI'NIN KORUNMASI VE POTANSİYEL DEĞERLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Doç. Dr. Semahat Özdemir

İYTE Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Karaburun Yarımadası'nın korunması ve potansiyel değerlerinin geliştirilmesi konusunda yöre yaşayanları ve yerel yöneticilerle işbirliği yapmaya devam ediyor.

Enstitümüz, Gülbahçe Köyü Yerleşkesine taşındıktan sonra, içinde yer aldığımız Karaburun Yarımadası'nı ve yaşayanlarını tanımak, bu olağanüstü güzel coğrafyanın değerlerini korumak ve yerel kalkınmaya katkıda bulunmak adına Bölümümüzde çalışmalar başladı.

2000-2001 eğitim /öğretim yılında, Şehir Planlama Yüksek Lisans Programının, Proje dersi kapsamında, "Karaburun Yarımadası'nı anlamak" konulu bir çalışma başlatıldı. Doç. Dr. Semahat Özdemir başkanlığında başlayan bu çalışmalar, günümüze dek, Fakülte Dekanlığımız ve Rektörlüğümüzün de verdiği destekle, kesintisiz sürmekte.

Karaburun Yarımadası çok özel doğal değerlere sahip.

Karaburun Yarımadası'nı Anlamak Projesi kapsamında, proje ekibimiz Yarımada'daki tüm yerleşimleri inceledi, belediye başkanları, köy muhtarları ve sivil toplum örgütleri temsilcileriyle görüşmeler yaptı. Yazılı kaynaklar incelendi, alan çalışmaları yapıldı. Bu çalışmalara dayanarak, Yarımada'nın sahip olduğu değerleri, yaşamakta olduğu sorunları ortaya koyan raporlar ve analiz paftaları hazırlandı ve Yarımada'lılar İYTE'ye davet edildi.

Proje Stüdyosunda tüm hazırlıklar yapıldı, paftalar asıldı, raporlar çoğaltıldı, konuklar beklenmeye başladı. Herkes meraklı ve heyecanlıydı, çünkü yaşanan, bu sürece dair ilk deneyimdi, gelecekler miydi, iletişim ortamı kurulabilecek miydi?

Belediye başkanları, Kaymakamı, muhtarları, doktorları, dernek ve sivil inisiyatif temsilcileri ile ve kucak kucak nergisleri ile geldiler. Yaklaşık on yıl önce başlayan bu paylaşım ve işbirliği süreci, günümüzde de devam ediyor.

Nergis., Yarımada'nın simgesi.

Türkiye'de 1996 yılında İstanbul'da gerçekleştirilen Habitat Kent Zirvesi'nin ardından, Bakanlar Kurulu Kararıyla "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi" kapsamında, Ülkemizin pek çok kentinde "Yerel Gündem 21 Platformları" kurulmuştu. Bu platformlarda, yerele atanmış görevliler, seçilmiş görevliler ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ve yöre yaşayanları, bir araya geliyorlar ve yerel sorunlarını, önceliklerini ve çözüme yönelik yolları tartışabiliyorlardı. Bir başka anlatımla, 21. Yüzyılın yerel gündemini oluşturuyorlardı. 2002 yılında içinde bizlerin de yer aldığı gönüllüler grubu, "Karaburun Yarımadası Yerel Gündem 21" platformunu kurmak için ilk çağrısını yaptığında, bu oluşumun nasıl kalıcı hale gelebileceğini ve amacına ulaşabileceğini hiçbirimiz yeterince bilmiyorduk.

Platformun paydaşları aşağıdaki grupların üyeleri idi: Karaburun ve Mordoğan Belediyeleri, Ege, Dokuz Eylül Üniversitesi ve İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü'nden Yarımada gönüllüsü olan ve kendi uzmanlık alanlarında çalışmalar yapan akademisyenler, ve yerel halktan gönüllüler ve sivil toplum örgütü temsilcileri.

Belediye Düğün salonlarında, köy kahvelerinde yapılan toplantılarda, halka bu platformun ne

olduğunu, amaçlarını ve nasıl çalışacağını anlatıyorduk. Onları fikir ve emek koymaya, bir arada olmaya çağırıyorduk. Çağrılar yerini buldu, öncelikli konulardaki sorunları çözmeye yönelik, "çalışma grupları" oluşturuldu. Bu gruplar şunlardı;

- Yerleşme ve Mimarlık Tarihi Çalışma Grubu,
- Planlama ve İmar Çalışma Grubu,
- Çevre ve Gençlik Çalışma Grubu.

Giderek yeni çalışma grupları ve meclisler oluşturuldu, Hayvan Hakları Çalışma Grubu, Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi vb.

Yerel Gündem 21 Platformu, Mordoğan'da bir kahvede halka anlatıyor.

Çalışma grupları, sorunların çözümüne dönük ve Yarımada'nın değerlerini korumaya dönük çok sayıda proje geliştirdi, bunları hayata geçirdi ve yeni projeler yapmaya devam ediyor. İmece usulüyle hazırlanan Yerel Gündem 21 Evi'nde hazırlanan bu projeler, farklı ulusal ve uluslararası kaynaklar tarafından desteklendi. Bu projelerden bazıları şunlar;

- "Karaburun'da İşsizliğin Azaltılması İçin Örnek İş Alanları Önerisi ve Eğitimi" Projesi,
- "Mordoğan'da Nergis Çiçekçiliğinin Sürdürülebilir Tarım Yaklaşımıyla İyileştirilmesi ve Kırsal Kalkınmaya Katkısı" Projesi,
- "Karaburun Yarımadası Kırsal Mimarlık Envanteri" ve "Karaburun Yarımadası Mezar Taşları Envanteri" Projesi,
- "Mordoğan'da Bağcılığın Geliştirilmesi" Projesi,
- "Karaburun'da Gençlik Kültür Merkezi" Projesi,
- "Karaburun'da Kırsal Turizmin Sektörel Analizi" projesi,
- "Sarpıncık Köyü Sabun Atölyesi" Projesi,

Proje önerileri işbirliğiyle hazırlanıyor

Karaburun'da İşsizliğin Azaltılması Projesi kapsamında örnek seralar inşa ediliyor

Yerel halk kıyılarında balık çiftliklerinin yer almasını önlemek için işbirliği içinde eylem yapıyor.

Çevre ve gençlik Çalışma Grubunun öncülüğünde kıyılar temizleniyor.

KaraburunAgro Turizm Kadınlar Kooperatifi kuruldu ve yerel zanaat ürünleri, işbirliğiyle üretiliyor ve pazarlanıyor.

Yarımada'nın önemli değerlerinden birisi, nergis üretimi.

Mordoğan'da bağcılığın geliştirilmesi Projesi

Karaburun Gençlik Kültür Merkezinde çok sayıda etkinlik gerçekleştiriliyor.

Yürütülmekte olan bu projelerin yanı sıra, Karaburun Belediyesi'nin yürürlükteki imar planlarının, doğal değerleri korumada yetersiz olduğu değerlendirilmesi, zeytinlik alanların kentsel gelişmeye açılmış olduğu, yapılan ayrıntılı analiz çalışmaları ile ortaya kondu ve revizyon yapılması gerekliliği; Belediye Başkanlığı'na ve Meclis üyelerine birkaç kez aktarıldı. Yürürlükteki İmar Planları, 2010 yılında, Karaburun Belediye Başkanlığı, Plancılar, Meclis Üyeleri ve S. Özdemir ile ortak toplantılar yapılarak revize edildi. Mevcut zeytinlik alanların korunmasına dönük olarak atılmış olan bu adım, hem Karaburun Yarımadası, hem de Ülkemiz planlama pratiği açısından çok büyük bir adımdır, çünkü daha önce kentsel gelişmeye açılmış zeytinlik alanların, revizyon planla "koruma altına alınması" deneyimi, Türkiye planlama pratiğinin nadir örneklerindedir.

Karaburun imar planları ile ilgili çalışmaların, S. Özdemir tarafından Belediye Başkanı ve Meclis üyelerine sunumu.

Yaklaşık olarak on yıldır sürmekte olan bu paylaşım ve ortak çalışma ortamı, inanıyorum ki gelecek on yıllarda da genç arkadaşlarımızın da bu süreci sahiplenmesiyle, daha da zenginleşerek devam edecektir.

İzmir Sağlıklı Kentler Projesi

İYTE, "İZMİR SAĞLIKLI KENTLER PROJESİ" ortaklarından birisidir ve Şehir ve Bölge Planlama Bölümü bu ortaklıkta etkin olarak yer almaktadır.

2006 yılında, İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin çağrısıyla başlayan "İzmir Sağlıklı Kentler Projesi", kent sağlığına ilişkin tüm verilerin tek bir merkezde toplanması sonucu doğru kararlar alınmasını, doğru yatırımlar yapılmasını, dolayısıyla sınırlı olan kaynakların doğru kullanılmasını ve en önemlisi İzmir halkına verilen hizmetlerin eşitlik ilkesi çerçevesinde ve yaşam kalitesini yükseltme doğrultusunda gerçekleşmesini sağlamak ve kentteki karar vericilerin sağlık konusunu gündemin ilk sıralarına yerleştirebilmesi amacıyla başlatılmıştır.

İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından, Sağlıklı Kentler Proje Ofisi çalışmalarının belirli bir disiplin ve işbirliği içerisinde uzman kadrolar tarafından ortak bir platformda yapılmasını sağlamak ve sağlıklı verilere ulaşılabilirliği kolaylaştırmak üzere, T.C. İzmir Valiliği, İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ege Üniversitesi (EÜ), Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ), İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü (İYTE), İzmir Ekonomi Üniversitesi (İEÜ) ve Yaşar Üniversitesi (YÜ) ile 07.05.2007 tarihinde bir protokol imzalanarak proje ortaklığı gerçekleştirilmiştir. Protokol gereği tüm proje ortakları "Sağlıklı Kentler" hareketini geliştirmek üzere birer koordinatör atanmıştır.

İYTE koordinatörü olarak Doç. Dr. Semahat Özdemir atanmış ve bu projede gönüllü olarak çalışmak isteyen tüm İYTE'lilere çağrı yapmıştır. Bugün çoğaltılarak tüm ilgili kurumlara dağıtılan ve internet ortamında herkesin erişimine açık olan "İzmir Kent Sağlık Profili" kitabı, bu gönüllü arkadaşlarımızın da katkılarıyla hazırlanmıştır.

İlk dönem çalışma grubunda Yard. Doç. Dr. Mine Hamamcıoğlu Turan (Mimarlık Fak. Mimari Restorasyon Bölümü), Yard. Doç. Dr. Aysin Dedekorkut (Mim. Fak. Şeh. Ve Böl. Pl. Böl.), Yard. Doç. Dr. Bora Kumova (Müh. Fak. Bilgisayar Müh. Böl.), Yard. Doç. Dr. Yavuz Duvarcı

(Mim.Fak. Şeh. Ve Böl. Pl. Böl.), Ar. Gör. Rabia Bolposta (Mim.Fak. Şeh. Ve Böl. Pl. Böl.), Ar. Gör. Kıvanç Kutluca (Mim.Fak. Şeh. Ve Böl. Pl. Böl.) ve Ar. Gör. Mert Kompil (Mim.Fak.Şeh.Ve Böl.Pl.Böl.) yer almıştır.

Yeni dönem çalışmalarında yer alan İYTE'li arkadaşlarımız ise; Yard. Doç. Dr. Adile Avar (Şeh. Böl. Pl. Böl.), Doç. Dr. Yavuz Duvarcı (Şeh. Böl. Pl. Böl.), Yard. Doç. Dr. Nicel Saygın (Şeh. Böl. Pl. Böl.), Yard. Doç. Dr. Zeynep Aktüre (Mimarlık Bölümü) ve Öğr. Gör. Dr. Sema Doğan (Şeh. Böl. Pl. Böl.) dir.

Sağlıklı Kentler Projesi, sürekliliği olan bir projedir ve 24.9.2010 tarihinde İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin, Dünya Sağlık Örgütü Avrupa Sağlık Şehirler Ağı V. Faz'ına üyeliği gerçekleşmiştir. İYTE bu Projenin önemli ortaklarından birisidir. Yeni çalışmalarda, salt akademisyen olarak değil, bu kentte yaşayan bir kentli olarak da, yeni gönüllü İYTE'lilerin katkılarının bu Projeyi amacına daha da yaklaştıracığı açıktır.

KENTLEŞME ŞURASI

İYTE Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentleşme Şurası ve Kentsel Gelişme ve Strateji Belgesi çalışmalarına aktif olarak katılmıştır. 12 Kasım 2008 tarihinde başlayan ve 4-7 Mayıs 2009 Tarihinde Genel Kurul ile sona eren, Kentleşme Şurası, Cumhuriyet tarihimizde, ilk kez bu kapsamda ve katılımı ile gerçekleştirilen bir Şura olmuştur. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından düzenlenen ve Türkiye genelinde 151 kurum temsilcisi ve yaklaşık 500 uzmanın katılımıyla toplanan "Kentleşme Şurası" çalışmaları, ağırlıklı olarak Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

10 ayrı komisyonun çalıştığı Şura'da "Mekânsal Planlama Sistemi ve Kurumsal Yapılanma"nın tartışıldığı 1 No lu Komisyon'da İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden Doç. Dr. Semahat Özdemir ve Ar. Gör. Gökhan Hüseyin Erkan Komisyon Başkanı ve raportör olarak görev almışlardır. Bu Komisyon,

ülkemizin planlamaya ilişkin mevcut kurumsal yapısının ve bu yapıda işleyen mevcut planlama pratiği ve sürecinin gözlenen sorunlarından hareketle, yeni bir planlama anlayışı ve yeni bir kurumsal yapı önerisi geliştirmeyi amaçlamıştır.

Kentleşme Şurası raporları, Türkiye Cumhuriyetinin Şehir ve Bölge Planlama deneyimi ve birikiminin bir özetidir. Planlama kurumunun ve planlama pratiğinin karşı karşıya kaldığı sorunların çözümüne yönelik olarak geliştirilen öneriler, çok kapsamlı ve sistematiktir. Geniş bir katılımı ile, heyecan ve samimiyetle, yüzlerce uzmanın emeğiyle oluşturulan bu birikime karşın, bugün geliştirilmekte olan planlama politikaları ve bunların pratiğe yansımaları ise düşündürücüdür.

KENTGES

Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından, 2008 ve 2009 yıllarında organize edilmiş olan "Kentleşme Şurası" komisyon çalışmalarının ve Genel Kurul çalışmalarının tamamlanmasından sonra, Sürdürülebilir Kentsel Gelişme İçin Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı Hazırlama Projesi (KENTGES) başlamıştır. KENTGES çalışma grubu içerisinde bölümümüz öğretim üyesi Doç.Dr. Semahat Özdemir de yer almıştır. KENTGES çalışma grubu Kentleşme Şurası sonuç raporlarına dayanarak "Kentsel Gelişme Stratejisi" taslak raporunu hazırlamış ve Taslak Belge "KENTGES Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı (2010-2023)" adıyla Yüksek Planlama Kurulu'nun 25.10.2010 tarih ve 2010/34 sayılı kararı ile kabul edilmiş ve 4 Kasım 2010 tarih ve 27749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

KENTGES kapsamında mekansal planlama sisteminin yeniden yapılandırılması, yerleşmelerin mekan ve yaşam kalitesinin artırılması ile yerleşmelerin ekonomik ve toplumsal yapılarının güçlendirilmesine yönelik eylem önerileri yer almıştır. KENTGES ile Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez böylesi bir strateji belgesi, Resmi Gazetede yayımlanmış ve tarihe not düşülmüştür.

<http://www.kentges.gov.tr/>

ÖĞRENCİ DEĞİŞİMİ

ERASMUS

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Şehir ve Bölge Planlama bölümü öğrenci değişim programı amacına yönelik Tablo 1. de belirtilen üniversitelerle Erasmus ikili anlaşmaları bulunmaktadır.

Ülke	Üniversite	Anlaşma Dönemi
Portekiz	Universidade Lusofona de Humanidades e Tecnologias	2009-2013
Danimarka	Aalborg Universitet	2008-2013
Hollanda	University of Amsterdam	2011-2013
İtalya	Politecnico di Torino	2008-2013
Avusturya	Technische Universität Wien	2011-2013
İngiltere	University of Sussex	2012-2013
Hollanda	Universiteit Utrecht	2012-2013

2011 yılı bilgilerine göre, 2 öğrencimiz İtalya'ya ve 1 öğrencimiz Avusturya'ya giderek bu anlaşmalardan yararlanmışlardır.

STAJ ve TEKNİK GEZİLER

Bölümümüz Lisans Eğitim Programı çerçevesinde her yıl yaz stajları yapılmaktadır. Lisans eğitiminin birinci yılı sonunda Mimarlık Bölümü ile ortak şekilde CP 190 Topoğrafya Yaz Stajı yapılmaktadır. Ayrıca lisans ikinci yılsonunda ise CP290 Analitik Etüd Stajı gerçekleştirilmektedir. Analitik Etüd Çalışması, planlama çalışmasına ön hazırlık olması bakımından çok boyutlu bir kapsama sahiptir. Bu bağlamda staj, planlama stüdyosunda eğitim-öğretim dönemi boyunca devam edecek olan çalışmalara hem bir ön hazırlık, hem planlamaya altlık oluşturacak olan verilerin toplanması, hem de planlama çalışmalarında kullanılmak üzere öğrenilmesi gereken temel yöntemlerin uygulanması süreçlerini içerir. Bu bakımdan analitik etüd stajı planlama eğitiminde oldukça önemli bir yere sahiptir.

Bunların dışında her iki yılda bir gerçekleştirilen bölüm teknik gezileri yapılmaktadır.

22 Ağustos - 23 Eylül 2011 "CP 190 Yaz Stajı II Topoğrafya"

1-3 Ekim 2011 "AR201 Mimari Tasarım 1 Stüdyosu, Sığacak Saha Analizi"

20-30 Haziran 2011 "CP290 Planlama Stüdyosu I, Analitik Etüt Stajı: Diyarbakır"

14-17 Nisan 2011 "Kütahya-Eskişehir-Beyşehir Teknik Gezi"

Proje Jürileri

AR101 INTRODUCTION TO DESIGN

CP401 URBAN DESIGN

AR201 ARCHITECTURAL DESIGN

CP301 PLANNING DESIGN II

9 - 13 Ocak 2012 "Güz Dönemi Final Jürileri"

AR102 INTRODUCTION TO
ARCHITECTURAL DESIGN

CP202 PLANNING DESIGN I

CP302 PLANNING DESIGN III

CP402
PLANNING
DESIGN IV

CP502 STUDIO
OPTIONS IN
CITY PLANNING

Proje Sergileri

CP 401 Kentsel Tasarım Stüdyosu kapsamında 2009-2010 döneminde Bornova Belediyesi'nin desteğiyle Mayıs 2010'da Bornova Uğur Mumcu Kültür Merkezi'nde bir proje sergisi düzenlenerek yapılan çalışmalar tanıtılmış ve sergilenmiştir.

2010-2011 döneminde ise Denizli Mimarlar Odası desteği ile Denizli Makine Mühendisleri Odası Sergi Salonu'nda final proje ürünleri sergilenmiştir. Denizli'deki proje sergisi ile birlikte Mimarlar Odası Denizli Şubesi'nce düzenlenen ve Makine Mühendisleri Odası toplantı salonunda gerçekleştirilen "Dönüşüm eşiğindeki Denizli'ye farklı bakışlar" konulu panel düzenlenmiştir.

MEZUNLARIMIZ

İREM ELVAN

İYTE- Şehir Tasarımı Yüksek Lisans 2004 Mezunu,
İYTE- Şehir Planlama Doktora Öğrencisi
İstanbul Ulaştırma Bölge Müdürlüğü'nde
Şehir Plancısı

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

"İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde aldığım eğitimi ve yer aldığım projeleri aile ortamının sağladığı rahatlık ve verdiği keyif içinde sürdürdüm. İster bilimsel araştırma projesi olsun, ister yaz stajı, grup çalışmalarımız da hep bu aile sıcaklığı ve güveni içinde geçti. Hiçbirimizin "birinin" işine yardım ediyormuşuz gibi hissetmeyip hepimizin ortak bir iş üretmenin şevkiyle çalışması da bunun en güzel örneğidir."

PINAR ALTAN

İYTE- Şehir ve Bölge Planlama Lisans 2010 Mezunu,
İYTE- Şehir Planlama Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi
Bergama Belediyesi
Şehir Plancısı

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

"Eğitim dilinin İngilizce olan, iki yıl mimarlarla yürütülen ortak proje çalışmaları ile eğitim sürecinde uyumlu, yenilikçi, araştırmacı ve girişimci kimliklerin ön plana çıktığı oldukça donanımlı olarak aldığım lisans eğitiminin yarattığı farklılığı zaman geçtikçe daha iyi kavırıyorum..."

ÖMER SELVİ

İYTE- Şehir Planlama Yüksek Lisans 2002 Mezunu
İYTE- Şehir Planlama Doktora 2009 Mezunu
Multimodal Public Transport Safety (MULTRA)
Institute for Protection and Security of the Citizen
Joint Research Centre - European Commission

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

"İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümüne, yüksek lisansa başladığım andan doktora tezimin bitimine kadar akademik çalışmalarında beni özgür bıraktığı için çok teşekkür ediyorum. Bu önemli anlayışın korunması dileğiyle tüm öğrencilere ve öğretim üyelerine başarılar dilerim..."

MELTEM ŞAN

İYTE- Şehir ve Bölge Planlama Lisans 2008 Mezunu,
İstanbul Teknik Üniversitesi
Kentsel Tasarım Yüksek Lisans Programı, Tez Öğrencisi
Boğaziçi Proje Mühendislik, Şehir Plancısı

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

GENEL GEÇER: Lisans mezunu olduğum İYTE'nin verdiği eğitim ile planlama eğitimi veren birçok üniversitenin aksine tasarım stüdyolarında mimarlık bölümü öğrencileriyle grup çalışması yapılarak ortak yürüttüğü derslerinde etkisiyle elde ettiğimiz donanım ile ben ve birlikte çalıştığım İYTE'li mezun arkadaşlarım meslek hayatında başarılı, üretken, takım arkadaşlarıyla uyumlu... işler içerisindeyiz. Sizin de yolunu açık olsun.

ROMANTİK TOSBAĞA: Gerek eğitim programı gerek öğretim üyelerinin donanım ve iletişim kabiliyeti sayesinde tutunacak kök ve uçacak kanatlara sahip olduğum İYTE benim için zaman geçtikçe daha az anımsansa da, her zaman uğranmak istenen bir kapı olacaktır...

HAKİKAT: Plancı ünvanı kazanmanın yanındauyanık kalma rekorunu elde etme çalışmaları, yeni türleri üreme ortamında inceleme fırsatı gibi özellikleri kişiye kazandıran buna rağmen word'den bile hakettiği değeri göremeyen, program tarafından yüksek değil de ileri teknoloji enstitüsü olmaya layık görülen güzide okulum, değerli hocalarım, sayın valim, emniyet müdürüm :) teşekkürler.

P.S: Beyaz saçlı tonton teyzeler, iki yıllık değil dört yıllık, bağımsız devlet üniversitesidir.

NUR SİNEM PARTİGÖÇ

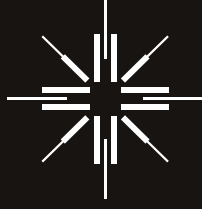
İYTE- Şehir ve Bölge Planlama Lisans 2009 Mezunu,
D.E.Ü. - Şehir Planlama Doktora Öğrencisi
D.E.Ü. - Şehir Planlama Araştırma Görevlisi

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

İYTE Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nden mezun olan bir meslek insanı olarak, çalıştığınız kurumlarda ve plan - proje üretilen birimlerde sahip olduğunuz nitelikler ve donanım hemen farkediliyor. Bilgisayar yazılımlarından farklı proje uygulamalarına, sosyolojiden hukuk alanına kadar almış olduğunuz kapsamlı eğitim sayesinde eğitiminiz sonrası pek çok alanda iş olanaklarına sahip olabiliyorsunuz. Yüksek lisans ve doktora eğitimim esnasında gözlediğim çok önemli bir şey var: İYTE'de eğitim almış olmak, yaşamdan beklentilerimi ve mesleki bakış açımı tamamen değiştirdi. Dinamik bir yapısı olan, enerjisini genç bilim insanlarından alan ve her zaman en iyiye ulaşma çabası taşıyan İYTE'de okumak bir ayrıcalıktır!..

İYTE- Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Lisans Programı son 4 yıllık mezun sayıları aşağıda sunulmuştur.

Bölümler	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011
Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	20	19	22	20

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ

Research Highlights

ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ
ÖZEL SAYISI

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ
ŞEHİR ve BÖLGE PLANLAMA BÖLÜMÜ

Gülbahçe Urla
35430 İzmir-TURKEY

Tel: +90 232 750 7038 - 7087

Faks: +90 232 750 7012

<http://web.iyte.edu.tr/arch/city/>

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
Gölbahçe Kampüsü Urla, İzmir 35430
0.232 750 6000 • bilgi@iyte.edu.tr

İZMİR YÜKSEK TEKNOLOJİ ENSTİTÜSÜ

www.iyte.edu.tr

Research Highlights